

Nlaš tednik

V.b.b. cena 55 grošev

Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

2. leto

V Celovcu, dne 23. avgusta 1950

Številka 34

Stara pesem

Največji nemški pesnik Goethe je zapisal v svojem Faustu znamenite besede: „Duhov, ki sem jih priklical sam, se več ne znebim“ (die Geister, die ich rief, werd ich nicht mehr los). To bi lahko danes zapisali nad vse, kar je rodil in zapustil na naših koroških tleh brezmejni sovražnost. Za vsem dogajanjem se vedno še vlačijo kot sence duhovi, zli duhovi, kot so to Steinacher in njegova družina.

Vse delo in stremljenje za novo boljše pot v bodočnost obeh narodov v deželi je s te strani zasenčeno. Bliskovito so to dejstvo osvetlili dogodki ob priliki otvoritve mostu čez Belo pri Miklavcu.

Radi pritrđimo besedam g. deželnega glavarja Wedeniga o dobrem sosedstvu obeh narodov, o simboličnem pomenu mostu kot vezi dveh sosedov. Škoda pa, da se je oglasil k temu tudi g. Steinacher, ki je bil povabil v to svrhu gospodo k sebi, da ji pokaže v besedah in slikah sebe kot največjega junaka Koroške. Kakor od njega ni bilo drugače pričakovati, je dejal navzočim predstavnikom dežele to le: „Popolnoma napačno je, če se je danes govorilo o tem, da bi južna Koroška morala biti most do dobrega sosedstva. Ona v resnici mora in sme biti le mostišče (Brückenkopf).“ Dopolniti je treba, da je g. Steinacher pri tem mislil v resnici na južno Koroško kot odskočno desko v razvoju zopetnega podviga velenemštva. Samo tako moremo tolmačiti njegove besede, če se spominjamo njegovega „slavnega“ spisa „Deutscher Sieg in finsterner Nacht“, kjer je zapisal krilatice: „Deutschland durften wir nicht rufen, Oesterreich wollten wir nicht, daher riefen wir Kärnten.“ Zapomnite si dobro, gospod Steinacher, to je le Vaše mnenje in mnenje par junakov prošlega režima, ne pa mnenje ljudstva na južnem Koroškem. To ljudstvo je s to vsega besedičenja o junaštvu in borbi za nemški „prostor“ in nemško kulturo in si želi končno enkrat živeti v miru in dobrem sosedstvu. Kmet in delavec, kateremu žuli trdo delo njegove roke, nima smisla za blodne nauke sitih gospodov, ki jim je ob preudobnem življenju dolg čas.

Vemo, da bo novi čas v svojem razvoju šel preko trhlih fundamentov prošlosti. Preko naših meja se kažejo obrisi velike evropske skupnosti, kjer za nobeno pretirano samoljubje posameznih narodov ne bo prostora. Dobro vemo, da je današnji čas že v veliki meri in da bo po potrebi še bolj natančno pometa z vsemi „Brückenkopfi“ kot jih hočejo pripravljati zaostali „Führer-ji“. Le škoda, da šteje ena merodajnih avstrijskih strank (OeVP) take ljudi kot svoje in se mu celo po svojem ministru klanja.

Posebno močno se je zaletel po Steinacherjevi liniji VdU, ki že dalj časa preživlja težko notranjo krizo. Vseposod trosi parolo: „Proč z dvojezično šolo“, šolo, ki naj bi bila temeljni most za gradnjo pravega razumevanja in sosedstva med obema narodoma. Ne poučljivi ljudje preteklega duha sovražstva hočejo z novo, čisto nemško šolo ustvariti „Brückenkopf“ v srcih slovenskih otrok, ki bi jim nato lahko služili kakor za časa Turkov in nacizma kot janičarji v naskoku na soseda, kot janičarji, ki so že enkrat v Heimatbundu in Volskbundu ubijali po Koroški. Stajerski Kranjski Slovence, slovensko materino besedo in vsak čut do domače pesmi in svojega lastnega rodu. Mogoče vi, gospodje, pri tem nekaj pozabljate. Ni nemštvo danes nacionalno ogroženo, druge, večje nevarnosti pretijo svetu. Saj tudi vi, gospodje, okoli

Evropa za lastno obrambo

Po dvotedenski prekinitvi se je sestal v torek v Londonu spet posvetovalni odbor držav Severno-atlantske zveze. Ena prvih in tudi najvažnejša naloga posvetovalnega odbora bo ta, da sestavi skupni načrt za pridobitev denarnih sredstev in delovnih sil vseh držav, ki so članice Atlantske zveze. Po tem načrtu bi morale biti omogočeno znatno povečati in razširiti ukrepe, ki so potrebni za lastno obrambo držav Atlantske zveze.

Omenjeni načrt mora biti izdelan v najkrajšem času, da bo nato predložen glavnemu posvetovanju držav Atlantske zveze, ki naj bi bil meseca septembra v New Yorku.

Pri izdelavi tega načrta o lastni obrambi držav Atlantske zveze bo treba vpoštevati, naj bi vse države te zveze prispevale k obrambnim ukrepom sorazmerno po svoji zmogljivosti, vsa bremena pa naj bi bila enakomerno in pravično razdeljena. Zelo važno pa je načelo, da se zaradi večjih izdatkov v obrambne namene ne sme znižati življenjska raven o državah Atlantske zveze.

Posvetovalni odbor Atlantske zveze bo razpravljal zelo verjetno tudi o tem, kako in koliko naj doprinese k skupnim obrambnim ukrepom v okviru Severno-atlantske zveze gospodarstvo zapadno-nemške republike.

Nevarni napadi — srdita obramba

Na jugovzhodnem delu korejskega polotoka nadaljujejo severno-korejske čete s ponovnimi in težkimi napadi na postojanke, ki jih zavzemajo čete Združenih narodov, to je predvsem ameriške čete in deloma ostanki južno-korejske armade. — Zlasti na srednjem in južnem odseku so pričele komunistične čete s hudimi napadi in se jim je pri tem posrečilo prebiti ameriške postojanke na nekaterih mestih, ki so oddaljene le še okrog 50 kilometrov od glavnega ameriškega preskrbovalnega pristanišča Pusan-a. Pri tem so doslej tudi ostali brezuspešni vsi poizkusi ameriških čet, da bi ustavile napredovanje komunističnih čet proti Pusanu in da bi vrgle komunistične čete nazaj na njihove izhodne postojanke.

Na srednjem delu korejskega bojišča deloma nadaljujejo komunistične čete s svojim pritiskom proti mestu Taegu, od koder je južno-korejska vlada prenesla svoj uradni sedež že v Pusan. Na tem odseku zbirajo komunisti nove čete za nove napade.

Na vzhodnem delu bojišča se je posrečilo južnokorejskim edinicam ob močni podpori ameriške mornarice ponovno zavzeti pristaniško mesto Pohang in prodirajo ob obali proti severu.

Britanska vlada je sklenila, da odpošlje takoj na korejsko bojišče kopenske

vojne sile iz svoje britanske kolonije v Hongkongu, kamor bodo poslali nove čete iz Velike Britanije. Britanskim četam se bodo na Koreji pridružile avstralske in novozelandske čete in bodo tako tvorile na Koreji enotno vojno skupino britanske zveze držav.

V Tokiu so se sestali te dni poveljnik vrhovnega štaba ameriške kopenske vojske, nadalje poveljnik ameriške mornarice in pa vrhovni poveljnik vojnih sil Združenih narodov na Koreji, general MacArthur. Posvetovali so se o poteku bojev na Koreji in o uporabi britanskih in ostalih vojnih sil, ki bodo v kratkem prispele na Korejo.

Napovedi jugoslovanskih socialistov

Predsednik bivše jugoslovanske socialistične stranke, Živko Topalović, ki živi v emigraciji, je dal v Strassbourgu v palači, kjer zboruje Evropski svet, časnikarjem posebno izjavo. V tej izjavi pravi, da stojimo po njegovem mišljenju neposredno pred napadom sovjetskih satelitskih držav na Titovo Jugoslavijo.

Kot utemeljitev te svoje izjave je Živko Topalović navajal vrsto dogodkov, kakor n. pr.: Izselitev civilnega prebivalstva na albanski, rumunski in

srečo, ki jo je že enkrat priklicala nad Nemce nestrpnost in sovraštvo do tujih narodov.

Dosti je še treznih in pametnih ljudi v deželi, predvsem pa je naše ljudstvo samo sito vseh „hecarij“. Le nekaj manjka: Mož, ki bi znal res odločno nastopiti proti vsem poizkusom motenja mirnega razvoja v deželi. Čas bi bil, da se dokončno „izvagonirajo“ iz javnega življenja možje Steinacherjevega kova. Kako dolgo naj še naša uboga deca trpi nad seboj učitelja kot je to gospod Messner? Človek, ki sovraži slovensko besedo, naj bi šel, če ga dežela res ne more pogrešiti, nekam med same Nemce, kjer se mu bodo živci lahko mirno odpočili in mu ne bo treba sprejemati doklade za dvojezično šolo.

Vsa pozornost merodajnih bi morala biti posvečena temu, da bi posebno ob priliki slavlja 10. oktobra ne prišel na površje zli duh sovražstva.

10. oktober je bil in ostane trajno opomin, da živita v deželi dva naroda, ki moreta živeti v miru med seboj le v popolni enakopravnosti.

To so naše misli, ki morajo zgrabiti tudi vsakega poštenega nemškega so- deželana,

Grčija ima novo vlado

Predsednik grške liberalne stranke, Sophokles Venizelos, ki je s svojim odstopom prejšnji teden prisilil prejšnjo grško vlado, da je odstopila, je sedaj po naročilu grškega kralja Pavla sam sestavil novo vlado.

Novo grško vlado sestavljajo izključno člani grške liberalne stranke. V ponedeljek zvečer je novi ministrski predsednik govoril po grškem radiu in je pri tem sporočil, da bo poizkušal razširiti svojo vlado tudi z zastopniki ostalih večjih grških strank. Verjetno bodo podpirali novo grško vlado populist, ki jih vodi Tsaldaris in pa socialisti, ki jih vodi Papandreou.

Posledice potresa v Tibetu

Pred enim tednom je bil izredno močen potres v Tibetu in na sosednjem ozemlju. Ta potres je povzročil silno razdejanje v indijski pokrajini Assam. Zaradi potresa je izginila cela vrsta vasi in največja reka te pokrajine, Dihang, ki izvira v Tibetu in se izliva v Bramaputro, je popolnoma usahnila.

V bližini assamskih premogovnikov pri Digboi-u je začel vreti petrolej iz zemlje. Od časa do časa se še sedaj ponavljajo potresni sunki.

Zaključek celovške razstave

V nedeljo zvečer je bila zaključena 14. celovška razstava. Verjetno so z uspehom razstave zadovoljni razstavljalci, zadovoljni so v glavnem tudi obiskovalci, najbolj zadovoljen je pa oblepševalni odsek celovške mestne občine, ki je razstavo priredil in tudi pobral pristojbine razstavljalcev ter vstopni- no obiskovalcev. Število obiskovalcev je letos doseglo številko 109.000.

madžarski strani jugoslovanske meje; izjave radio-odajnih postaj v Bukarešti, Tirani in v Budimpešti, ki govorijo o desorganizaciji proizvodnje v Jugoslaviji, o vojaških uporih in celo o nasilni smrti nekaterih politikov.

Osrednje glasilo madžarske komunistične stranke je sporočilo, da je bila osnovana na Madžarskem četa narodne milice, ki bo pripomogla k osvoboditvi Jugoslavije.

V Varnostnem svetu

V mesecu avgustu predseduje sejam Varnostnega sveta Organizacije združenih narodov še sovjetski zastopnik Jakob Malik. Zaradi njegovih zahtev ne pridejo v Varnostnem svetu preko vprašanja zastopstva Severne Koreje.

Da bi prišli do tega vprašanja, so se sestali v ponedeljek zvečer zastopniki enajstih držav v Varnostnem svetu na tajni seji. Na tej seji je sovjetski zastopnik v svojem dveurnem govoru zahteval, naj povabi Varnostni svet k razgovoru o rešitvi korejskega spora tudi zastopnika Severne Koreje.

Zastopnik Združenih držav je v svojem odgovoru poudarjal, da Severna Koreja ni vpoštevata poziva Organizacije združenih narodov, naj preneha z boji in naj umakne svoje čete nazaj na prvotno mejo. Ker je torej vlada Severne Koreje — je rekel zastopnik Združenih držav — omalovaževala poziv Organizacije združenih narodov, tudi nima pravice, da bi poslala svojega zastopnika k sejam Varnostnega sveta. — Seja Varnostnega sveta je bila nato zaključena brez vsakega uspeha.

V torek zvečer je bila ponovno javna seja Varnostnega sveta z edino točko dnevnega reda: Razprava o rešitvi korejskega spora.

Politični teden

Troje dogajanj, ki pa so v medsebojni zvezi, je v ospredju svetovno-političnega položaja: Lake Success, kjer zaseda Varnostni svet, Strassbourg, kjer zboruje neuradni evropski parlament ter končno korejsko bojišče. Na Koreji je hladna vojna izbruhnila v požar, v Varnostnem svetu si zamenjajo prizadevanja, kako bi ga pogasili in v Strassbourgu si belijo glave, kako bi se sličenega požara najuspešneje ubranili.

Stališči Sovjetske zveze, ki zagovarja Severno Korejo, in Amerike, za katero je velika večina držav Org. združ. narodov, smo zadnjič pojasnili. Obe se nista prav nič spremenili. Resen poizkus najti pot do sporazuma predstavlja indijski predlog.

Šest držav — nestalnih članic Varnostnega sveta — naj bi izven njega pretresle korejsko vprašanje in sestavile poročilo, ki naj bi bilo podlaga za končno rešitev. Med temi državami sta tudi Indija in Jugoslavija, ki imata obe dovolj vzrokov bati se za svoje meje. Indijski delegat Benegal Rau se trudi igrati vlogo posrednika med Ameriko in Sovjeti. V zgoraj omenjenem predlogu je izjavil, da je treba najti „mirno in pravično“ rešitev. Teh šest držav more bolj nepristransko presojati celoten spor, ker naravnost v njega niso zapletene. Vprašanje pa je, v koliko sta glavna dva nasprotnika dovolj zavezna za stvar, ki jih pojmujejo pod besedama „mirno in pravično“.

Če bi indijski delegat samo predlagal, naj se čete Sev. Koreje umaknejo na staro mejo, bi sovjetski zastopnik rekel „Ne!“ Malik bi se najraje pogajal šele takrat, ko bi bila vsa Južna Koreja zasedena in pod komunističnim režimom, Koreja bi tako že postala enotna, toda s silo.

Amerika in ostale države, ki so obsojile Sev. Korejo kot napadalko, ne bi mogle preklatic tega, kar so še včeraj slovesno zatrdile in so prešle že tudi k dejanjem. Komunistična zmaga na Koreji ne bi bila nobena zmaga, kakor tudi prva lastavica še ne naredi pomladi. Spor bi se samo razširil in poravnava bi bila še mnogo težja.

Zadnjič smo ugotovili, da Indija iz občutka ogroženosti skuša tako trdovratno doseči kompromisno rešitev. Indijska prizadevanja pa so razumljivejša še iz neklih drugih razlogov. Indijski narod je po svojem duševnem in življenjskem ustroju daleč od ameriškega in seveda še daleč od sovjetskega. Osebnosti kot n. pr. „nesmrtni“ Ghandi so bili vrhunci indijske miselnosti, ki presoja vse na svetu iz stališča neke večnosti. „Sub specie aeternitatis“, pravi Latinec. Zato bi se verjetno Indijci prvi sprijaznili z dejstvom, če bi Koreja postala komunistična. Ko so pred dnevi Indijci proslavljali štiriletnico svoje neodvisnosti, ni bilo na svečanostih niti sledu vznemirjenosti radi napetega svetovno-političnega položaja, kljub temu, da je tudi za Indijo dovolj vzrokov za zaskrbljenost.

Varnostni svet pa še vedno zamenjuje korejsko vojno. Do sedaj so se zedinili komaj o tem, o čem bi najprej govorili. Prav tako tudi

v Strassbourgu ni vidnega napredka čeprav tam ni niti Sovjetov niti Amerikancev. Najprej so se zavzemali za to, da bi Nemce oborožili in največji zagovornik tega je bil njihov nekdanji največji nasprotnik Churchill. Kakih trideset nemških divizij bi v slučaju napada iz vzhoda branilo neposredno tudi Anglijo. Nemci sami pa so predlog sprejeli manj navdušeno kot so mnogi pričakovali. Kako braniti zapadno Evropo, je danes še nerešeno vprašanje. V tej zvezi je skoraj senzacionalno vplivala Adenauerjeva zahteva: deset ameriških oklopnih divizij naj zaščitijo Nemčijo pred napadom.

Nemški kancler je to dejal dopisniku ameriškega lista „New York Times“. Težko, da bi Amerikanci bili veseli njegovega predloga, saj je znano njih stališče: vsak narod in vsaka država, ki se hoče ubraniti komunizmu, naj se sama organizira in naj pokaže, da se hoče upreti in le tem bodo Amerikanci prišli na pomoč.

Vsekakor pa mnogi evropski časopisi smatrajo Adenauerjevo izjavo kot zelo resen opomin. Ugibajo, če ni morda dobil tajnih informacij, po katerih naj bi se policijske čete iz Vzhodne Nemčije pripravljale na vdor v Zapadno Nemčijo.

Seveda je to tudi zborovalce v Strassbourgu zelo presenetilo. Položaj pa radi tega ni nič manj zamotan, kajti med njimi ni prave soglasnosti. Že pri glasovanju o Churchillovem predlogu glede ustanovitve skupne evropske armade je 5 delegatov glasovalo proti (Irci) in 27 se jih je glasovanja vzdržalo (Švedi, ki hočejo ostati popolnoma nevtralni in delegati vseh socialističnih strank, vključno angleško Labour Party). Za predlog je glasovalo 89 članov.

Pozneje je govoril francoski zunanji minister Robert Schuman, ki je zagovarjal svoj načrt o skupni evropski jeklarski in premogovni industriji. Tekom debate se je pokazalo, da so prav vsi angleški delegati, pa naj pripadajo delavski ali konservativni stranki, proti sedanjim oblikam Schumanovega načrta. Razlogi so v glavnem isti kot so bili v znani angleški knjižici, v kateri zavračajo udeležbo pri Schumanovem načrtu. V Strassbourgu sta angleška zastopnika Eccles in Edelmann izjavila kratko in jasno: „Gospod Schuman je izbral dve najvažnejši panogi industrije: jeklarsko in premogovno. Premog je za na-

rod življenjskega pomena in jeklo je temeljna kovina tega stoletja. Življenjski položaj naroda je odvisen od teh dveh. Če bi mi ti dve industriji iztrgali iz narodne lastnine in ju podredili neki drugi oblasti, bi postali sužnji neke mednarodne organizacije.“

V Strassbourgu se je spet razločno pokazalo, da Angleži ne pristopijo k Schumanovemu načrtu, ker pač nočejo biti pod nadzorstvom evropske ustanove in ji nočejo podrediti tisti del gospodarstva, na katerega so najbolj ponosni in s katerim so vsa desetletja uspešno konkurirali tako nemški kot francoski industriji.

Najbolj zanimiv pa je bil predlog zastopnika iz afriškega Senegala. On v bistvu pristaja na Schumanov načrt, pravi pa, da je treba vključiti celotno afriško gospodarstvo in napraviti tako evropsko-afriški blok, ki se ne bi več zanašal ne na Ameriko in ne na Sovjete. Če bi postali odvisni od enega teh dveh, je dejal dobesedno, „bi jih ob obeh dobili po glavi.“ Originalen govor senegalskega zastopnika je vzbudil seveda tudi nekaj dobre volje.

V torek pa se je „evrop. parlament“ pričel baviti s vprašanjem beguncev iz vzhodne Nemčije.

Ali je komunistična ofenziva na Koreji ustavljena?

Medtem ko v Lake Successu in Strassbourgu govorijo besede, pa na ko-

Oborožitev Nemčije

Po dosedanjih poročilih smo slišali le, da so postavljali v Vzhodni Nemčiji takozvane policijske enote, ki menda povsem sličejo bodoči vojaški organizaciji. Sedaj pa javljajo, da notranji ministri zap. Nemčije hočejo 25.000 mož. Enako poročajo, da bodo v industrijskih podjetjih postavili nemške zaščitne oddelke (takozvane Arbeitsdienstseinheiten).

Le francoska cona za enkrat pri tem stoji še ob strani. Amerikanci te ukrepe zagovarjajo s tem, da svetovni položaj nujno zahteva, da se Nemčija sama kolikor mogoče ubrani vsakega motenja miru s strani komunistov.

Te dni je nemški zvezni kancler dr. Adenauer predlagal, naj bi smela Nemčija organizirati policijske varnostne čete v taki jakosti, kakor jih ima sovjetsko območje v Vzhodni Nemčiji.

K temu predlogu nemškega kanclerja poudarjajo v londonskih političnih

krogih, da britanska vlada še vedno vztraja na izjavi britanskega obrambnega ministra Shinwella z dne 27. julija t. l. o demilitarizaciji Nemčije. Vendar pa izjavljajo nadalje v Londonu, da bi bila britanska vlada pripravljena razgovarjati se s francosko vlado in pa z vlado Združenih držav o morebitni potrebi ojačanja varnostnih čet v Zapadni Nemčiji.

Tudi francoska vlada izjavlja, da je proti ponovni oborožitvi Nemčije, vendar pa je zastopnik francoske vlade izjavil, da bi verjetno francoska vlada pristala na povečanje števila policijskih edinic v Zapadni Nemčiji kakor bi tudi pristala na primerno oborožitev teh čet.

Verjetno bodo zunanji ministri Velike Britanije, Francije in Združenih držav govorili na svojem predvidevanem sestanku meseca septembra v New Yorku o predlogu zapadno-nemškega kanclerja dr. Adenauerja.

Na Višarje

Objavljamo razdelitev posameznih župnij na vagone. Ker ima vsaka fara skupno listo, morajo romarji iste fare ostati v dodeljenem vozu.

Štev. voza	Župnije	Vstopna žel. postaja
1	Pliberk	Pliberk
2	Šmihel (do Saller Ignac)	Pliberk
3	Šmihel (ostali)	Pliberk
	Suha	Pliberk
	Žvabek	Pliberk
	Domačale	Beljak
4	Kazaze	Sinča ves
	Žitara ves	Sinča ves
	Št. Lipš	Sinča ves
5	Dobrla ves	Sinča ves
	Tinje	Tinje—Kamen
6	Železna Kapla	Sinča ves
	Obirsko	Sinča ves
7	Reberca	Sinča ves
	Št. Vid	Tinje—Kamen
	Št. Rupert	Celovec
8	Globasnica	Metlova
	Djekše	Celovec
	Vobre	Celovec
	Medgorje	Celovec
	Kamen	Celovec
9	Št. Peter n. Vaš.	Celovec
	Škocijan	Celovec
	Apače	Celovec
	Skočidol	Beljak
10	Sele	Celovec
	Rožek	Beljak
	Loga ves	Vrba
11	Podgorje	Beljak
	Loče	Beljak

Št. Ilj	Vrba
Kostanje	Vrba
Št. Lenart	Podklošter
12 Št. Jakob v Rožu	Beljak
13 Št. Jakob (od Rauter do Z.)	Beljak
14 Škofiče	Vrba
Pečnica	Beljak
15 Šmarjeta v Rožu	Beljak

Tisti, ki pridejo z avtobusi v Celovec, morajo vožnjo do Celovca sami plačati.

VOZNI RED

	Prihod	Odhod
Pliberk		7.05
Metlova	7.14	7.16
Sinča ves	7.24	7.29
Tinje	7.38	7.40
Grabštajn	7.52	7.54
Celovec	8.07	8.24
Vrba	8.47	8.49
Beljak	9.18	9.45
Podklošter	10.08	11.08
Trbiž	11.30	12.30
Žabnice	12.40	

Radi pomanjkanja železniških vagonov bodo romarji iz Pokrč, Grebinja, Klostra, Krčanj, Št. Janža v Rožu, Žihopolj, Bilčova, Hodiš, Šmarjete pri Velikovu, Radiš, Kaple na Dravi, Glinj, Slovenjega Plajberga, Šmarjete v Rožu, Celovca, Sveč, Golšove, Borovelj, Gorenč in Podkarnosa od Celovca naprej potovali z avtobusi. Avtobusi bodo numerirani in pred glavnim kolodvorom v Celovcu pripravljeni.

rejskem bojišču govore topovi. Ko to pišemo, pravijo poročila, da so ameriške, oziroma UNO čete uničile važno sovražno mostišče ob reki Naktong in da so tudi na obeh ostalih frontah — severni in južni — vrgle sovražnika za nekaj kilometrov nazaj. Mesto Taegu ni več tako zelo ogroženo. Glavni stan Mac Arthurja je tudi javil, da so ameriške čete pod zaščito bojnih ladij zasedle dva strateško važna otoka. Prvi leži ob zapadni obali Koreje in zapira pot do pristanišča Inchon, kamor so prihajala ojačenja za komunistično armado. Inchon je le 32 km oddaljen od glavnega mesta Seoula. Drugi otok, katerega so tudi zasedli, pa leži na skrajnem južnem delu polotoka.

Na vsak način pa položaj na frontah še ni ustaljen, ker se severni Korejci pripravljajo na novo ofenzivo.

Gospodarska in politična javnost v Ameriki je vedno bolj pod vtisom korejskih dogodkov. Ker bodo kmalu volitve v kongres, je korejski slučaj postal tudi volivno orožje. Tako nekateri očitajo Achesonu, da je kriv sedanjega težkega vojaškega položaja, ker ni Južne Koreje pravočasno oborožil. Drugi trdijo spet nasprotno, da je bilo namreč nespametno mešati se sploh v korejske zadeve. Seveda je težko verjeti, da bi te kritike mogle ogroziti položaj ameriškega zunanjega ministra.

Nemirna Belgija

Ekstremni elementi se nikakor nočejo pomiriti. V krščansko-socialni stranki je težka notranja kriza, ker desno krilo, v katerem so zbrani najvnetejši pristaši bivšega kralja Leopolda, očita osrednjemu strankinemu odboru, da je kralja in njh „izdal“. To je privedlo do odstopa dosedanjega strankinega predsednika Straten Waillet-ja.

Prav tako je verjetno, da je iz te ekstremistične skupine izšla pobuda za umor komunističnega poslanca Lahaut-ja, ki je bil znan kot najhujši nasprotnik bivšega kralja Leopolda in dinastije. Umorili so ga v njegovem stanovanju.

Jugoslovanski in avstrijski komunisti

Na konferenci avstrijske komunistične stranke v Kapfenbergu je napovedal glavni tajnik stranke, Fürnberg, znane komunistične „čistke“ in so z izključitvami raznih znanih komunističnih osebnosti že pričeli. Očitajo jim namreč, da se pojavlja pri njih „titoistično“ mišljenje. — Glavno glasilo jugoslovanske komunistične stranke, „Borba“, je v uvodnem članku pisalo o teh „čistkah“ in pravi, da to pač ne bo moglo izboljšati položaja avstrijske komunistične stranke.

„Ta položaj — pravi Borba — bi mogla izboljšati avstrijska komunistična stranka le s tem, da svoje politično delo prilagodi koristim avstrijskega delavstva. Ako pa so voditelji avstrijskih komunistov le pokorni sluga sovjetske zasedbene oblasti, ako morajo razlagati zunanjo politiko Sovjetske zveze vedno le v sovjetskem smislu in ako morajo najti opravičilo za vse, kar Sovjeti slabega prizadejajo Avstrijcem, to ne more vplivati na izboljšanje položaja avstrijske komunistične stranke.“ zaključuje „Borba“ svoj članek.

Tudi Turčija in Grčija

Turška vlada je izročila dvanajsterim državam, ki so članice Severno-atlantske zveze, posebno noto, v kateri izraza željo Turčije, da bi tudi postala članica Severno-atlantske zveze. — Iz Aten pa poročajo, da bo poizkušala tudi grška vlada doseči, da bi bila sprejeta Grčija v Severno-atlantsko zvezo.

Svet držav Severno-atlantske zveze se bo sestal letos meseca septembra v New Yorku in bo takrat razpravljalo o predlogih turške in grške vlade.

V torek se je iz Turčije vrnil v Washington iz Ankare novi turški poslanik pri vladi Združenih držav. Pri svojem prihodu je dal turški poslanik izjavo časnika, v kateri pravi, da se je razgovarjal s turškimi ministrskimi predstavniki tudi o obrambnih vprašanjih Turčije. V sredo je turškega poslanika sprejel tudi predsednik Truman. Pri tem je turški poslanik ponovil predlog turške vlade, da bi bila Turčija sprejeta v obrambni sestav Atlantske zveze.

Razne zanimivosti

ZRELOSTNI IZPITI NA ČEŠKOSLOVASKEM

Kakor piše dr. Milan Maralik v prškem listu „Lidove Noviny“, so morali letos vsi kandidati na zrelostnem izpitu dokazati, da imajo „ljudsko demokratično zavest.“

Da se ne bi zgodila kaka „krivica“, pravi dr. Maralik, so obvestili pred izpitom izpraševalce, kake uspehe so že dosegli v šolskih predmetih in tudi v ideološkem oziru.

Češki dijaki morajo torej na zrelostnem izpitu dokazati ne samo znanje šolskih predmetov, ampak tudi to, da jih preveva „ljudska demokratična zavest“.

SAMO KOMUNISTIČNE KNJIGE

Madžarski minister za ljudsko pravosvetje, Jožef Revai, je pred kratkim otvoril „dan madžarske knjige“. V svojem govoru je med drugim izjavil: „Vse knjige, ki nasprotujejo ljudski demokraciji, smo odpravili. Izdajamo samo knjige, ki služijo naši ljudski demokraciji za gradnjo socializma.“

V zvezi s tem piše „Szabad Sze“ (Glasilo kmečke kmunistične stranke, ki je bilo prej dnevnik, je sedaj tednik), da čitanje ni več samo sebi cilj za zabavo. Knjige so orožje v rokah delavcev.

List „Magyar Nemzet“ (kripto-komunistični kulturni list) pa piše: „Vsaka knjižna omara je orožarna v boju za mir. Današnji čitatelj ni zadovoljen z vsako knjigo. Zeli knjig, ki so pisane po določenih smernicah.“

Kakšen uspeh pa je imel ta „dan knjige“? Čeravno je madžarski tisk soglasno trdil, da so na „dan knjige“ kupovali knjige na vse pretege, poročajo iz Budimpešte, da so knjige prodajali še en dan, da bi povečali število prodanih knjig.

NADZORSTVO SOVJETSKIH ZADRUŽNIH KMETIJ

Tajnik komunistične stranke N. Krušev je nedavno govoril po moskovskem radiu. Poudaril je, da bi delavci na sovjetskih zadružnih kmetijah bolj delali, če bi vedeli, da jih bodo stalno nadzorovali in da bodo takoj sporočili vsako kršitev predpisov za zadružne kmetije časopisom stranke in morda tudi državnemu pravdniku.

Na to je moskovska „Pravda“ pisala, kako naj se izvršuje to nadzorstvo. „Po Stalinovih navodilih“, piše „Pravda“, „je komunistična stranka izvežbala veliko množico delavcev in vaških dopisnikov, aktivnih bojnikov za gradnjo komunizma“. Vaški dopisniki so

po pisanju „Pravde“ vodilni ljudje sovjetske dežele, cvet kolektivizirane dežele. Njihova moč je poznavanje vaškega življenja in dejstvo, da sami aktivno sodelujejo pri delu, o katerem pišejo v listih.

„Vaški dopisniki“, piše nadalje „Pravda“, „bičajo s svojim ostrim pisanjem kršilce pravil za zadružne kmetije, birokrate, lenuhe, zapravljivce in roparje socialistične imovine.“

Pri nas bi „dopisnike“ te vrste imenovali ovaduhe in denunciantne.

KOMUNISTI Vendar VERUJEJO

Nedavno je italijanski komunistični odvetnik Mario Berlinger predaval o madžarski ustavi na madžarski akademiji v Rimu. Akademija je namreč priredila vrsto predavanj z naslovom: „Madžarska na poti k socializmu“.

Avstralci pozdravljajo

Število Slovencev v Avstraliji je razmeroma zelo malo, vendar pa se ravno iz Avstralije naši prijatelji pogosto oglašajo. Daleč so, zelo daleč od domovine, pa jo zato toliko bolj pogrešajo. Sami, posamezniki so med tujci, na 100 in 100 kilometrov ni nobenega znanca, zato si toliko bolj želijo domačega branja, domačega časopisa, ki naj bo njihov prijatelj.

Objavljamo spet na kratko glavno vsebino pisma, ki smo ga prejeli te dni iz mesta Yackandananah. Takole piše naš prijatelj Marko Zitterschlager:

„Dne 2. februarja smo se vkrcali na ameriško ladjo „General Stuart Heintzelnow“. Po tridnevni vožnji smo prijadrali v Port Said, kjer smo ostali 6 ur, nakar smo se podali skozi 160 km dolg Sueški prekop. Ta prekop so zgradili leta 1869 in je 14 metrov globok, parnik pa ga prevozi v 15 urah. Prekop je zelo lepo zgrajen, na afriški strani ga spremlja krasna avtomobilska cesta ob njej pa teče tudi železniška proga.

Pri Suezju smo zavozili v Rdeče morje, ki prehaja pri Adenu v Indijski ocean. Po desetdnevni vožnji smo pristali v pristanišču Colombo na otoku Ceylon, kjer pa smo ostali samo dve uri, in že smo nadaljevali z vožnjo po Indijskem oceanu.

Na ladji je bila večja skupina Slovencev in ko smo sprejemali ter doživljali „krst na ekvatorju“, smo prepevali tudi slovenske pesmi. Vsak večer smo imeli na ladji kino predstavo, ki je trajala do 10. ure zvečer. Od 10. ure

„Vse na Madžarskem je očarljivo s pomočjo Stalina. Vse je prav. Vse je svobodno. Vse je veličastno. Vsak je bogat, vsak je znanstvenik, izumitelj, vsak je srečen in dober, ima 32 zob in lepe čevlje. Nobeden nima slepice. Nobeden nima neplačanega računa pri krojaču. In za vse to se imajo zahvaliti komunističnemu režimu.“

Kaj pa madžarski delavci? Vsi so bolj vzgojeni kot odvetniki? Vsi so komunisti kakor delavci. Na Madžarskem je ustava tako jasna, da jo vsak razume, celo novorojenček. Vsakemu je popolnoma razumljiva. Čita jo mizar in v trenutku ve, kaj pomeni. V Italiji je drugače. Mizar ne more razumeti italijanske ustave. Tako težko je razumljiva. Lahko jo razumejo samo demokrati, imperialisti in duhovniki.“

Na koncu pa je predavatelj povedal nekaj zelo značilnega. Izjavil je: „Obžalujem, da nisem bil nikdar na Madžarskem. Toda to, kar sem vam povedal, so mi drugi povedali in v to verujem.“

zvečer do 6. ure zjutraj pa je bila „policijska ura“, ko smo morali iti vsi spat. Toplo je bilo in nekateri so prenočevali kar na krovu.

V petek dne 3. marca smo dospeli v avstralsko pristanišče Melbourne, kjer smo se izkrcali. S potniškimi vlaki smo se odpeljali v taborišče Camp Benegella, kjer smo ostali v šoli en teden in že so nas porazdelili na delo. Dobil sem zaposlitev pri P. M. G., to je pri pošti in telegrafu.

Plača je dobra, samo vsaka dva meseca se selimo v drug kraj, kjer pač delo zahteva. Selimo se torej kakor cigani od kraja v kraj.

Občutim izredno veliko pomanjkanje slovenskih časopisov in slovenskih knjig. Naročam zato list „Naš tednik“ za eno leto, pošljite pa mi tudi verske slovenske liste. Zelo Vam bom hvaležen, ako mi sporočite, katere slovenske knjige imate na razpolago in kako mi jih morete poslati.

Pričakujem čimprej Vašega odgovora, vsem znancem na Koroškem pa pošljim prirčne pozdrave.

Marko Z.“

VESTI IZ SLOVENIJE

Meseca junija letos so umrli: (Ljubljana je označena z okrajšavo: Ljbl.)

Stanko Zagar, v Kočevju; Filip Maček, knjigoveški mojster v Ljbl.; Anton Paučnik iz Ljbl.; dr. Alojzij Krautberger v Celju; Ru-

pert Borko, sedlar v Središču ob Dravi; Leo Kožar iz Ljbl.; dr. Josip Malerič, višji zdravstveni svetnik v Vojni vasi pri Črnomlju; Krasimir Hristič iz Ljbl.; Nandi Verbič iz Tržiča; Antonija Pahor roj. Sošič iz Ljbl.; Nežka Recelj iz Novega mesta; Valburga Rožanec roj. Volaj, bivša hotelirka v Dobrni; Marija Pleško roj. Marn, posestnica v Smartnem ob Savi; Franc Rajl iz Dravlj; Martin Križaj iz Ljbl.; Flora Vedernjak roj. Hohl iz Ljbl.; Vida Trenz roj. Pfeiffer iz Celja; Franc Nardin, komercialist pri žel. avto oddelku v Ljbl.; Drago Rostohar, šol. nadzornik v p. v Litiji; Matija Oblak iz Ljbl.; Josip Petrič, poštni rav. iz Ljbl.; Ivan Doplihar, gostilničar na Anškem vrhu pri Celju; Franc Petrič, soboslikar na Blatni Brezovici pri Vrhniki; Boris Lazorko, geometer v Krškem; Melhior Košenina, bivši gostilničar v Zagorju ob Savi; Ivan Rupnik, mornariški častnik iz Ljbl.; Ferdinand Kharmayer, st. artist v Ljbl.; Avgust Vidmar, narednik vodnik in bivši koroški borec, Ljbl.; Josip Velkavrh, mizar v Ljbl.; Janez Omahen v Ljbl.; Ana Mihelič roj. Pahulje, Gorenje Laze; Ana Jaklič roj. Debevec, Sv. Gregor; Sonja Cvikl, uslužbenka podjetja Kristalija v Celju; mons. dr. Ivan Knific, ravnatelj škofijske gimnazije v St. Vidu, umrl v Ljbl.; Karol Anton Kregar iz Ljbl.; Franc Sodnik, lesni manipulant v Kranju; Marica Kos iz Limbuša; Ivan Oven iz Dravlj; Franc Hribernik, zvanilnični dekanata med. fak. iz Ljbl.; Gustav Dittich, bivši obrtnik in trgovec v Murski Soboti; Jože Lukežič, cestar, Beričevo; Ivana Kalan roj. Ferlič iz Skotje Loke; Jože Rožič, knjigovodja OZKZ, Maribor; Valentin Ahačič, Hotemež pri Zidanem mostu; Marija Gabrovšek, gospodinja v Mariboru; Marija Juvanc roj. Kotar iz Ljbl.; Franc Kovač, bivši lesni trgovec v Zagorju; Rada Duančič roj. Koch iz Ljbl.; Franc Inkret, gostilničar v Storah; Bogoslav Kalas, slaščičar v Ljbl.; Luka Sevnik, organist, Radomlje; Ivan Volčič, elektro instalater v St. Vidu nad Ljbl.; Dragica Nemec roj. Zabavnik, Ptuj; Minka Bregant, trgovka v Ljbl.; Alojzija Mikuž, Dobrova pri Ljbl.; Adolf Ilc iz Cerknice; Zdenka Silovič roj. Majdič v Zagrebu; Roza Kukovič roj. Fras iz Maribora; Alojz Pivk iz Ljbl.; Josip Serbec, učitelj v pok. v Ljbl.; Franciška Mavec roj. Torkar iz Ljbl.; Marija Pretnar roj. Grlic iz Bleda; Fani Bergant roj. Batjel iz Maribora; Vladislav Fabjančič, višji mestni arhivar v Ljbl.; Janči Završnik iz Zg. Hrušice pod Ljbl.; Franciška Nachtigal iz Ljbl.; Franc Svetlic, bivši gostilničar v Koleziji v Ljbl.; Anton Zavrtanik iz Ljbl.; Franko Marvin, Vogersko; Elizabeta Polanc roj. Sever iz Ježice; Ivan Perko, župnik in Šmarjeti pri Nov. mestu; Jakob Pečar v Kranjski gori; Jože Cebašek, mesar v Radovljici; Ivan Pokorn, polc, uslužb. v Ljbl.; Jože Zeljan, železničar v Ljbl.; Alojz Novak, hišni posestnik v Ljbl.; Marija Zacherl iz Ljutomer; Marija Rant iz Slov. Javornika; Janko Kotar, gostilničar pri Sv. Lovrencu na Dol.; Marija Lombar iz Ljbl.; Ivanka Tomazin v Lescah; Pavla Ceferin v Lescah; Ivanka Remec v Ljbl.; Jože Novak v Stožicah; Franc Črešnar, Anton Marini in Anton Pikel, gojenci rudarske šole v Zagorju; Anton Fon iz Slov. Konjic; Valentin Benedik iz Selc nad Škof. Loko; Niko Krlhkar, posestnik v Litiji; Jožef Novak, zlatomašnik na Ježici; Marija Bullinger roj. Zupan iz Ljbl.; Marija Bricek roj. Briški v Stepanji vasi; Franc Orešnik, gostilničar v Polzeli; Andrej Turk, bivši mesar in gostilničar v Višnji gori; Anica Regali, bolničarka v Ljublj.; Luka Verdnik, logar v Marenbergu; Srečko Košir v Gorjah pri Bledu; Jožef Kardinar, katehet v p. v Celju; Martin Tomc iz Ljbl.; dr. Jože Slapar, sanitarni inšpektor v Novem mestu; Josip Vidmar bivši trgovec v Ljbl.; Jože Darovec, bivši trgovec v Straži; Franc Fon v Kranju; Rudolf Vudler, šol. upravitelj v Zalcu; Alojz Thuma iz Ljbl.; Karel Lorenc, učitelj glasbe iz Slov. Javornika.

Z. I. M:

Zvesta seca

23.

Zajtrk je na velikonočno nedeljo poseben obilen. Gospodar vrši opravilo razdeljevalca. On reže pogačo, meso, klobase, nabulano prato ter deli jajca, hren in jabolka. V tem je ohranjena lepa navada, nekako posnemanje Jezusa pri zadnji večerji in je oče nekak veliki duhovnik.

Tudi pri Rutarju je bilo vse zbrano okoli bogato obložene mize. Mali so se veselili zlasti jajc, odrasli pa mesa; saj so se postili celih 40 dni in so gospodinjke belile le z oljem in maslom. Po tako mastni „kosilci“ (zajtrku) je seveda nastopila huda žeja. Gasili so jo z dobrim domačim moštom, nekateri bolj „petični“ pa z vinom v gostilni.

Velikonočni ponedeljek je bil pa splošno znan kot dan, ko se obiskuje žlah-ta in se še pospravljajo dobrote velike nedelje. Neži je skuhala največjo šunko, ki je zadostovala skoro ves teden za prigrizek. No, in v ponedeljek so si otroci kar po vrsti brisali mastne prste in so hodili okrog še z rumenimi usti.

Atej se je po dobrem kosilu namenil čez brv v gostilno, na kozarček „uva“. Neži je še šarila po kuhinji, otroci so

bili pa že na trati v svojimi „pisanimi jajci“. Tudi mama je kmalu prišla na klop pred hišo, da užije nekoliko prvega sonca in se spočije. Vse je bilo dobre volje, v velikonočnem veselju razpoloženju, veseleč se mlade vigradi, novega življenja in Kristusovega vstajenja.

Med otroški smeh in vrišč je preko ceste vstopil Rutar. S ponosom je gledal močnega Jozija, zavaljenega Rokija in temnolasi deklici. „Kmalu boš cel gospodar, tako si že velik in postaven“, je ogovoril Jozija.

Fantu se je dobro zdelo, izbral je priliko in dejal proti ateju: „Kajne, le-tos bom že smel poskusiti orati?“

Komaj je izustil prošnjo, že je Rutar čudno zakrilil z rokami, se hotel uteti, a se je že zgrudil na tla. Otroci so splaseni samo gledali ateja, ki je davil iz sebe nerazločne besede in si niso vedeli pomagati. H gručji je prihitela Neži vsa iz sebe. Prijela je moža, ga hotela dvigniti, a je bil pretežak. Ni ga zmogla. Sam si prav nič ni mogel pomagati na noge. Brat Gregi ga ji je pomagal zapesti v hišo na posteljo.

Neži od strahu še misliti ni mogla. Rutarica — Rokova mati pa je brž poslala po zdravnika in gospoda. Sama je naglo zvarila zdravičnih rož, dajala obklade, ki pa Roku niso vrnila zavesti. Umrli je, ne da bi pogledal ljubljeno ženo, svoje neboljenčke, ne da bi mo-

gel sprejeti sveto popotnico in spregovoriti besedo v slovo. Župnik so mu posljednje olje še podelili, zdravnik pa je samo ugotovil, da ni nikake pomoči več.

Tako je umrl Rok Rutar, na velikonočni ponedeljek, ko je bil najstarejši sin star 13 let.

„Ne vemo ne ure ne dneva“, je mladi vdovi spregovorila botra Lena. In v to lažbo je dostavila: „K žalostni Materi se zateci in preveč ne žaluj, na svoje otroke misli.“

Nežjo je kljub temu tako hud udarec vidno zadel. Roka je iskreno ljubila, kljub njegovim slabostim. Navezana je bila nanj kot nežen bršljin na močan hrast. In zdaj tega hrasta ni več. Sama bo morala skozi življenje in se boriti za obstanek grunta, ki toliko zahteva zase. In otročiči! Njegovi in njeni so. Še več ljubezni jim bo morala dajati, dvojno mero, tudi namesto ateja. Dom jim bo ohranila, zemljo in les. Tako bo delala, kot bi delali trije. Iz ljubezni in zvestobe do rajnega moža, do zemlje, do ljubih otročičev.

Ko so spremljali moža na pokopališče, je marsikdo na tihem menil: „Mlada je in postavna, na tak grunt kot je Rutarjev bo že dobila moža. Ne bo dolgo in spet bo poroka.“ Neži pa se je odločila: „Samo Roku sem obljubila zvestobo, držala jo bom, dokler tudi mene v grob ne položijo. In otročiči bodo potrebovali celo moje srce, ki ga nočem z nikomer deliti.“

Milovali so jo nekateri, drugi pa jo bodrili. Sama pa je jasno čutila, da je to doslej najostrejši meč, ki je ranil njeno srce in da bo takih mečev še veliko, predno bo tudi ona počivala večno spanje.

In ko so vsi tuji ljudje šli iz hiše ter so otročiči z materjo ostali sami, je Jozij stopil k njej in prisrčno dejal: „Mama, velik sem že in močen. jaz bom namesto ateja delal. Na bojte se, bo že šlo!“

Mati ga je pogladila po kodrasti glavi in dejala: „Zdaj pa vsi molimo za ateja, potreben je naše molitve.“ Ob soju oljenke so se sklepale otroške ročice v zaupni molitvi za rajnega ateja. Dremotne očke so s silo odpirali, da ja ne bi zaspali. Mati je videla in občutila njih prizadevanje in ljubezen. Položila je tri manjše na postelj, jih pokrižala in odela. Jozij pa je še bdel. „Na klop ležem, ko skončava“, je dejal materi. Hvaležna mu je bila za razumevanje. Skupno sta skončala tri rožnice in molitve za verne duše. Potem je legel na klop. Neži pa je sedla k mizi, kjer jo je tudi premaga! spanec.

Otrokom se je sanjalo o ateju. Videli so nešteto belih mušic, ki lete proti nebu pa ne morejo navzgor. Prebudili so se malčki in spet molili — za pokoj atejeve duše. Jozij je tiste dni postal iz otroka fant. Neži pa je postala še skrbnejša, še delavnejša in še vernejša mati. (Dalje prihod.)

Romanje gospoda Antona

Uvod. Pisatelj črtice „Romanje gospoda Antona“, N. Zemljak, živi v Argentini.

V črtici opisuje okolico malega starodavnega mesta Škofja Loka, ki leži na Gorenjskem ob sotočju dveh Sor: Sore Poljanske, ki priteče iz Poljanske doline in Selske Sore, ki izvira kot Sorica in priteče iz Selske doline. — Pri svojem opisu, kako v spominu obiskuje oslepeli župnik Anton podružnične cerkve v škofjeloški okolici in kako se spominja pri tem posameznih dogodkov in tudi posameznih oseb, omenja pisatelj tele kraje: Suha je v predmestju Škofje loke; Sv. Trojica v Brodeh je na griču ob Poljansčici nad Škofjo Loko, pod njo je ob cesti vas Brodi; malo naprej od Brodov ob cesti v Poljane je vas Log. Nad Škofjo Loko je hrib Osovnik, kjer je podružnica sv. Mohorja in Fortunata. Visoko v hribih leži na desnem bregu Poljansčice Sv. Ožbolt (860 m nadmorske višine), pod njim izvirata dva potoka, ki se zarežeta v hrastniško in bodovljsko dolinico, ki končujeta malo pred mestom v Poljanski dolini. Še naprej v poljanskih hribih je naselje Črni vrh, od koder vodi cesta preko grebena Polhovgrajskih Dolomitov v Polhov gradec in naprej v Ljubljano. Visoko v hribih je tudi podružnica sv. Filipa in Jakoba. — Na drugem (levem) bregu Poljansčice pred Škofjo Loko je Sv. Florijan, naprej nad njim proti Selski dolini pa kraljuje nad Škofjo Loko 1024 m visoki Ljubnik, ki strmo pada v dolino Sore, pa položno proti mestu. — Še enkrat se povrnejo v povestici spomini gospoda Antona na desni breg Poljansčice k Sv. Barbari in k Sv. Andreju, ki sta na hribih in pa k Sv. Petru v Bodovljah. Končno pa se spomni na Mater božjo v Crngrobu, ki leži z veličastno starodavno cerkvijo že skoraj v ravnini, malo odmaknjen od glavne ceste proti Kranju. V tej cerkvi so odkrili znamenite slikarje, v njej je spravljeno tudi „rebro“ ajdovske deklice.

*

Gospod Anton se je predramil iz poldanske dremavice. Prislulni je šumenje čebel. Slepe oči so se upirale proti vrsti panjev. Vse je poznal, za vse je vedel, pa je bil kot nemočen otrok, ker mu je oči zagrnila tema. Kako ponosen je bil na ta ulnjak in svoje čebele. Koliko prijatelj je hodilo sem, da so se razvedrili. Tudi zdaj še pridejo, še večkrat; vsakega pozna po hoji, po glasu, še tiste mlade, ki jih ni nikoli videl in jih spoznal šele potem, ko je oslepel.

Začel je tipati po mizi za rožnim vencom. Njegov brevir je bil, odkar je oslepel. Komaj je dobro začel, mu je skozi okno privalovalo zvonjenje. Misli so se mu zmedle. Še je šepetal molitev, misli pa so mu že ušle za zvonom. „Suški je, kresna nedelja bo jutri, pa imajo semenj na Suhu.“

Obstal je, kot da bi ga zbolelo. Rožni venec mu je zdrknil na blazino na klopi, ne da bi se zavedel. Roka mu je

šla k ugaslim očem, kot bi jih hotel odpreti, pa je samo solzo obrisal... Kje so njegova žegnanjska romanja?

Njegove počitnice so bile to, njegovi najlepši dnevi. Saj je imel rad šolo in otroke in zdelo se mu je, da bi ne bilo zanj življenja, če ne bi mogel tem kot nebo jasnim in čistim očem, ki so se vanj vpirale, govoriti o Bogu, jih učiti, svariti, voditi. Pa ga je le utrudilo, da je v juniju komaj čakal, da je končal. Potem se je začelo.

S Sv. Trojico v Brodeh je začel. Košček zemlje v velikem loku Poljansčice, ki se mu je zdel odrezan od vsega sveta. Na vzpetini ob vasi je rasel visoko nad vas zvonik Sv. Trojice. Glej, svet gre mimo vasi, samo še kak pogled vrže kdo s ceste sem, pa odbrzi naprej. Tu pa so prestol postavili sv. Trojici, „Začetek in konec vsega,“ jim je govoril. „Glejte, svet misli, da je cesta, ki tu mimo pelje, brezkončna, pa je kratka brvica iz življenja v večnost, k sv. Trojici — k Bogu Stvarniku. Bogu Odrešeniku in Duhu Posvečevalcu. Dan začenjate in končujete z znamenjem troedinega Boga, kot ste življenje začeli pri krstu z znamenjem sv. Trojice in vas bodo v zemljo vsadili v Njemnem znamenju.“

Kdo ga je poslušal, kdo razumel! Nekje prav v dnu duše pa so le živele vsem te besede in od časa do časa v polno zaživele.

Gospod Anton je videl v spominu pred seboj Gašparja iz Brodov. Kot takrat, ko ga je prvič srečal. Sklonjen z grbastim hrbtom je šel pred njim; na levi rami je imel oprtano harmoniko, levica mu je mrtvo opletala ob životu.

Boječ ga je pogledal, ko ga je došel, in plašno pa ljubeče s pogledom pobožal harmoniko. „Naj ne zamerijo gospod, nič hudega ne bom z njo napravil. Moj kruh je, brez nje ne morem živeti. Moja palica je, na katero se oprem, kadar me preveč tare življenje.“

Spomnil se je, da je takrat proti Logu pogledal, da bi Gašparju skril, kako so ga te besede dirnile, da ga je v grlu tiščalo. Sama mu je prišla beseda iz grla, da se je čutil, kje je vzel tako mehko in dobro.

V cerkvi je Gašpar ob prvi klopi klečal, v njo se ni upal. Ob njem na tleh je bila harmonika, v desni rožni venec. Gospod Anton je iz njegovih oči in po tezi na obrazu vedel, da je njegova notranjost velika, krepka, lepa in da raste vsak dan više ob trpljenju, ki je bilo ljudem neznano. „Doromal je revež, odvrnel je telo, ki mu je bilo v trpljenju...“

Gospod Anton je segel po mehuru in po pipi. V modrih pramenčkih se je dim poigraval z njegovimi sivimi lasmi in v lahnih valčkih zgineval skozi okno. Na Suho so mu romale misli k Janezu Krstniku. Kolikokrat mu je ušla čudovita podoba skozi misli: Mogočne kmetije, pa majhna cerkva zunaj vasi... Kot Janez Krstnik v puščavi ob jeruzalemskih mogočnjakih.

Da, tam doli je živel droben fantiček. Tako velike so bile njegove oči in proseče, ko ga je boječ poprosil, naj bi stopil pred očeta, da bi ga v šolo dali, za gospoda. Gospodu Antonu je šla senca preko obraza. Trd je bil takrat odgovor, da ga zaboli še danes: „Nočem! Komu bom dal grunt, za katerega sem garal.“

Danes so tam drugi ljudje; fanta je oče sam pognal od hiše kot izgubljenca. Bog ve, kod hodi, če še hodi po svetu, revež; kaj bi bilo lahko iz tiste otroško lepe duše. Kdo jo je pomandal? — „Da, cestinarje in vojake je poučil, farizeje pa je z gadjo zalego nagnal, Krstnik. Kako gledajo na to lepo vas njegove oči, kako bi neki tukaj zadonela njegova beseda?“

Visoko gori nad Suškimi lesovi raste v nebo Osovnik; sv. Mohor in Fortunat tam stolujeta. Tudi gori je zanesla pot gospoda Antona, čeprav je bila sorška podružnica. Mesto sta od tod blagoslavljala mučenca, ko sta tod vero sejala pravijo dobri ljudje. Danes skoro nihče

od mladih ne ve, čigava je ta cerkva, samo za izlete je še. Osovnik. Ali se je res vsa setev, ki je tako krepko rastla in toliko sadov rodila, sedaj začela sušiti? Kje je tisti črv, ki korenino spodjeda? Kakor bi sredi obdelane njive začel odganjati osat.

Studenčar je bila tista hiša, ki je gospodu Antonu pred dušnimi očmi zrastle. Zeleno pobarvana okna, s katerih so se skoro do tal vsipali nageljni. Do dna prežet z vero je bil stari Studenčar. Hčere močne, zale; pa je eno pogoltnila služba v mestu, drugo nenasična lakomnost; eden od fantov se je v mestu izgubljal. Studenčar je trpel, gospod Anton ni vedel odgovora. Zdrava je korenina, a v mladike se je zagrizla bolezen. Kje bodo zrasli novi Mohorji in Fortunati, da bodo šli po teh hribih in zdravili zastrupljeno?

Sv. Ožbolt se je belil za smrekovim gozdičkom na nasprotnem hribu. Mejni hrastniške in bodovljske grape, razglednik na črnovrško stran in na hribe nad Polhovim gradcem.

Tod je stal poganski tempelj. Čudovito valovi življenje. Prav v teh grapah in hribih se tokovi poganstva in svežega močnega krščanstva tako čudno prepletajo. Od najglobljih nižin, v katere je zmoeen pastir človek, do višin, ki se zde nedosegljive.

Koliko podob je šlo mimo gospoda Antona: Preplašeno dekletce z od rojstva izkaženim obrazom kot strašna vest za izgubljenega očeta Franceta. Pa stari Jernač pod cerkvijo! Čez sedemdeseto je lezel, pa je bil oče in mati svojim vnukom, strežnik bolni snahi, gospodinja in vse. Veder nasmeje je bil na vedno mladem rdečem obrazu. Saj je bil tudi sv. Ožbolt pri vseh svojih svetnih opravkih svetnik. Poganski tempelj in krščanska cerkva, koliko podružnic imata po teh lepih, čudovitih hribih in grapah.

Samota vlada pri sv. Filipu in Jakobu v hribih. Dva sosedata samo sta skupaj, vse drugo je razmetano okrog. Ob obeh so se ustavljale misli gospoda Antona. Tako različna, pa tako podobna. Ali sta ta dva svetnika tako močna, da vežeta v dobro sosesčino, ki drug drugega podpira, da je ostalo krščanstvo tako čudno živo, čeprav tako daleč od farne cerkve.

V mestu je semenj ob sv. Jakobu. Otožnost je obšla gospoda Antona, kadar je mesto od daleč gledal. Kot neskončno lepa igračka v kotu obeh rek postavljena, da jo oko gleda in se srce raduje ob njej, se mu zdi. Mesto starih čehov. Vse življenje je tedaj raslo iz vere, grunt in obrt. Danes so korenino tega življenja odkopali in jo presadili v drugo zemljo, pa so pregledali, da je strupena. Strup pa se je že razlezel v deblo in veje.

Kako globoko je gospod Anton občutil, zakaj je Gospod jokal nad Jeruzalemom, ko so apostoli njegovo lepoto občudovali; saj je bilo tudi njemu prenekaterikrat hudo, ko je zrl s hriba doli v mesto.

Pot v Poljansko dolino je zastavljal šentflorenski hrib. Nizek se je zdel ob visokem Ljubniku, pa je bil strm, da so kolena klecala, ko je človek usopljen prispel do vrha.

Gospodu Antonu ni šel prizor iz spomina. Čokat zvonik in dve košati drevesi z jesensko zlatordečo pobarvanim listjem. Kot dva levita ob mučencu Lovrenču. Ko bi gospod Anton šel v bodočnost gledal, bi videl, da so bili tudi pod zvonom mučenca Lovrenca najdeni ljudje, ki so stopili ob stran mučenca Lovrenca: Matija in Tone, kot dve mogočni krvavordeči drevesi... Vredna levita sv. Lovrenca, od daleč pozdravljena!

Luči se ponoči sprehajajo od Sv. Barbare do Sv. Andreja. „Svetinje v vas hodijo,“ so rekli stari ljudje. Tudi do Sv. Barbare je segla pot gospoda Antona.

Koščena postava Tončka mu je bila pred očmi ob spominu na Sv. Barbaro. Še za misli je bila daleč njegova samot-

na kmetija. Pa ga ni ganilo ne na desno ne na levo v njegovi samoti. Kot cerkev je bila njegova hiša. „Kot sv. Barbara, zaprta v samotnem stolpu, pa zvesta do zadnjega,“ ga je ocenil gospod Anton.

Sv. Andrej, veliki ljubitelj križa. Kako lahko in pristrčno je mogel govoriti o njih patronu ljudem! Z ljubeznijo je mislil na tiste v preteklosti, ki so šli za svojim patronom. Nune v samostanu; iz teh hribov so zrasle, iz Andrejevega križa se navzele ognja, da so živele za druge. Pa je bil pater Vilibald, pa še drugi, še na tuje, v misijone, je ta gorečnost in ljubezen do križa vodila.

„Veliko cvetov imaš, sv. Andrej,“ je pomislil gospod Andrej, „da bi le mogli zakriti vse, kar se je v tvoji sosesčini tako strašnega zgodilo, ko so v grob legali sinovi po očetovi roki.“

Sv. Peter v Bodovljah. Odmaknjena je ta podružnica. Gospod Anton je tja hodil na angelsko nedeljo. Pavle iz hribov mu je tolikokrat stregel. Dozorel je v samostanu; gori v hribih pa najlepše cvetove njegove stopinje poganjajo.

Gospod Anton je v mislih priromal do Hribca. Njegove slepe oči so v hrepenenju zastrmele. Kaj bi dal, da bi še enkrat počasi stopil po stezi ob postajah križevega pota do vrha, kjer je za zidom tolikokrat po ure dolgo stal in strm! Kot na dlani je ležala lepota dolin in hribov do snežnikov pred njim. Misli je na varovance hribske podružnice. Eno samo trpljenje je življenje tem bajtarjem, ki romajo vsak s svojim križem v svojo skupno hišico na Hribcu. Celo dolgo procesijo jih je imel pred seboj, od Neže, ki je leta in leta hroma ležala, do slepega Tomaža, od pijanca Luka do pretapačev Franceta in in Lovrenca in do ženskarja Stenarja in še do svetnice Lenke, ki je dozorela na vznožju hriba pod cerkvijo za nebesa. V procesiji pa so šli duhovni, ki jih je dala ta bajtarska vas, ob soku in krompirju; poznal jih je in jih še poznal. Katera vas jih je dala več?

Gospod Anton je ob svojem razmišljanju obstal. Roka mu je na blazini otipala rožni venec, prsti so se ga oklenili.

„Glej, Bog je postavil v te moje hribe in doline in grape te cerkvice, da so jim opora in tolažba, vsakemu po svoje. Kdor se vanje umisli in v te patrone, ga ne bo premaknila nobena sila, nobeno trpljenje, nobena nesreča. Vse pa je obrnjeno v eno, najmočnejšo oporo: gori v Crngrob k Materi božji.“

„Ko bi le tja še mogel večkrat romati, čeprav sem slep, pa bi pozabil vse drugo,“ mu je trepetala misel.

Takrat mu je na uho prinesel veter čudovito nepozabno lepo godbo crngrobskih zvonov, ki so zapeli Janezu Krstniku na čast.

Gospod Anton je zdrknil ob klopi na kolena; skozi prste, s katerimi je zakril obraz, so mu na rožni venec tekale solze.

N. Zemljak („Duhov. življ.“)

Poletna noč

Med gostim drevjem spi vasica in v sanjah pije sladki mir, molči živahna govorica, tišina moti le skovir.

Ustavile so se stezice, ne more dalje več korak; na vrtu dremlejo gredice, odeva jih polnočni mrak.

Povijajo se zvezde v vence, šegavo luna se smeji, po gajih riše bajne sence iz davnih pravljicnih noči.

Poletna noč hladi nam čelo, krepi utrujene roke, pripravlja jih za novo delo, ko zarja pride čez gore.

Limbarski

Poletno jutro

Čez hribe ozira se zarja, priroda se z njo pogovarja, in tajne ji svoje razkriva, ko boža jo vsa ljubeznjiva.

Krilatci se v logu budiijo, čebelice glasno šumijo; razgibane ceste in poti se vijejo soncu naproti.

Na vasi je vse oživel in urno odhaja na delo; po travnikih kosa se bliska, kjer kosce prepeva in vriska.

Odevajo trate in loge srebrne in zlate preproge, izginjajo megle v prepeade in srca prešinjajo nade.

Limbarski

Pri nas na Koroškem

CELOVEC

Slovenska služba božja je vsako nedeljo ob pol devetih v starem bogoslovju (Priesterhausgasse).

VOBRE

V petek, 11. avgusta smo pokopali ob veliki udeležbi ljudstva kovaškega mojstra Hanja Dobrovnik. Približno na sredi pota med Vobrami in Djekšami stoji poleg potoka kovačnica. Kadar si šel med dnevom po cesti toč mimo, so se vrtela kolesa, notri v kovačnici pa je delal kovač Hani Dobrovnik s svojim pomočnikom. Zadnje mesce pa so kolesa obstala in postalo je tiho notri v kovačnici. Mojster Hani je bil bolan in pomočnik se je preselil drugam. Prej tako krepki mož je moral oditi v bolnico v Celovec, bil je gori več tednov, a niso mu mogli pomagati. Prepeljali so ga zopet domov in tu je 2 tedna pozneje umrl. „Vigred se povrne, vse se oživi, al' prijatelja nazaj nikdar več ne bo,“ so peli voberski pevci pred Plešivčnikovo hišo, ki stoji par minut nad kovačnico. Kolikokrat je rajni Hani napravil to pot od hiše doli proti kovačnici in zopet nazaj. Zdaj se je podal zadnjič na to pot. A ni je storil sam, v črni krsti je ležalo njegovo truplo. pogrebci so dvignili nosila s krsto na rame in ga odnesli doli proti cesti. Na mostu, ki vodi proti kovačnici, so postavili rakev na tla, napravili ž njo križ — Hani se je poslovil od kovačnice! Dopolnil je šele 57 let. Dva sina je izučil za kovača, eden je umrl na vojski, drugi se je vrnil kot invalid. Kdo bo nadaljeval delo dobrega Hanja? Bil je dober krščanski mož. Naj počiva v miru!

ŠT. JURIJ NAD PLIBERKOM

Že drugič je videlo letos libuško pokopališče žalosten prizor, da smo se zbrali ob grobu rajnega, ki ga je iztrgala nenavadna smrt. Na praznik sv. Rešnjega Telesa smo pokopali Šternovega očeta, ki ga je ubil podvezalni drog in komaj dva meseca za tem pa smo v soboto 12. VIII. položili v grob gospodinjco Matildo Blekar, p. d. Blekarjevo mater, ki jo je povozil vlak dne 9. VIII. ob 11. uri dopoldne. Iz nepoznatih naključij je prišla rajna ravno v hipu čez progo, kjer se križata glavna cesta in proga v Gonovecah, ko je prišel vlak. Mož je izgubil dobro soprogo in gospodinjco, sin Adolf mater in okoličca spoštovano sosedo.

Blekarjevimi naše sočutje in materi želimo, da se odpočije od svojega truda.

PLIBERK

V nedeljo 13. VIII. smo imeli v Pliberku tudi poroko. Stopila sta pred zakonski oltar ženin France Enci in nevesta Motežnikova Ančka. Oba sta doma iz Šmarjete, iz sončnih hribov. Naj bi tudi v njunem življenju bili le sončni dnevi družinske sreče! Gostje smo se zabavali v veseli družbi s poročencema do jutra.

NONČA VAS

15. avgust smo lepo opravili v naši Marijini cerkvi. Bilo je veliko ljudi. Vsi smo prosili našo Mater, da bi obvarovala naše družine in naše ljudstvo, ki njo posebno časti. Popoldne so priredila dekleta tudi nekaj petja s prizorom „Venčarica“ in koloplesom.

IZ GREBINJSKE OKOLICE

Letošnje praznovanje Velike Gospojnice v Grebinjskem Kloštru je bilo nekaj izrednega; to je bil pravi ljudski Marijin dan ne samo za ožjo grebinjsko okolico, temveč skoraj za vse fare velikovške dekanije, da še za širšo Podjuno. Sedanji goreči dušni pastir klošterski, vlč. g. dr. Zamjen, je v „Nedelji“ in „Našem tedniku“ povabil verno ljudstvo za ta praznik v starodavno, nekdanje zelo slovečo romarsko cerkev v Greb. Kloštru: „Pridite molit za mir,“ to je bila parola. In naše ljudstvo je razumelo ta klic ob tej resni uri zgodovine in se je odzvalo v tako velikem

številu, da je to presegalo daleč vse pričakovanje.

Prišli niso samo, kakor druga leta, iz Št. Petra in Krčanj, iz Grebinja, Rude in Vober, temveč tudi množestveno iz Gorenč, Št. Ruperta in Šmarjete, pa še od onstran Drave, največ iz Suhe. Celo iz oddaljenih krajev, n. pr. iz Celovca: na kolesih, vozovih, z avtobusi, peš, kar vrelo je ljudi tja proti Kloštru. Kar je na tem romanju posebno vredno poudarka, je to, da je naše ljudstvo kakor samo od sebe, spontano, hitelo k „Mariji v leševju“, kakor morda že dolgo ne več. Greb. Klošter je postal spet to, kar je bil v preteklosti: žarišče Marijinega češčenja.

Cerkvena slovesnost je potekala v tako lepem redu in vznesenem razpoloženju, da je napravila na vse romarje najgloblji in — kakor upamo — tudi trajni vtis. Od 7. ure naprej se je vrstilo šest sv. maš. druga za drugo, ves čas je bila priložnost za spoved, obhajilna miza je štela veliko gostov. Višek romarskega shoda je bila glavna služba božja ob 1/2 10. uri, posebnost te pa je bil nastop združenih cerkvenih zborov, ki je to cerkveno slavlje visoko dvignil nad druga te vrste. Dočim so namreč pri pranganju in prvih sv. mašah peli posamezni zbori iz Kloštra, Št. Petra in Krčanj, so se pri veliki sv. maši zdru-

**Slike, sveče
in verske potreščine
nudi:**

Sirokovna Irgovina

A. Winding

BELJAK - VILLACH
Weissbriachgasse 3

žili vsi ti in še cerkveni zbori iz Št. Ruperta, Šmarjete, Zelinj, iz Suhe pri Labudu, deloma tudi iz Vober in Rude v en sam mogočen zbor, sestoječ iz okrog 100 pevcev pod večjim in krepkim vodstvom č. g. Tom. Holmarja.

In donele so po tej prostrani, lepi Marijini cerkvi mašne, evharistične in Marijine pesmi, stare in nove, tako dovršeno, da se nihče ni mogel odtegniti globoko segajočemu vplivu tega petja, zlasti še, ker so besede vnetega pridigarja, č. g. župnika Wuteja, že prej pripravile in ogrele srca. To je bilo res pravo doživetje za vse udeležence, ki ga ne bodo mogli pozabiti. Končna pesem „Povsod Bog“ je z nezmagljivo silo zgrabila srca vseh navzočih in jih navdušila za Marijo in za Kristusa Kralja.

Imeli smo po tej vojni skoraj vsako leto romanje v Klošter, a nobeno ni pritegnilo tako širokih plasti ljudstva in po naših mislih tako globoko poseglo v srca kot letošnje. In to je predvsem uspeh naše lepe nabožne pesmi. Bila je res srečna misel klošterskega dušnega pastirja, da je za letošnji praznik vnebovzetja bl. Dev. Marije povabil k sodelovanju vse cerkvene zборе, misel, za katere izvedbo mu moramo biti vsi, verniki in duhovniki, iz srca hvaležni, posebno še, ker je to stalo dosti veliko napora. To je naše resnično kulturno delo; to je naš doprinos k uresničenju ciljev svetega leta, kakor jih je označil sv. oče Pij XII., namreč k poglobitvi verskega življenja.

Naj bi to nesebično delo bilo deležno zaslužnega priznanja tudi na višjem mestu, pri cerkveni in svetni oblasti! Naj bi se vršilo to dušnopastirsko delo za pritegnitev ljudskih mas k Cerkvi s pomočjo nabožne pesmi tudi za naprej!

Beri in širi

Naš tednik - Kronika

Visoka Bistrica

Skrita je Visoka Bistrica. Posebno pomembnost daje temu kraju Marijina romarska cerkev, ki stoji skoro 1000 metrov nad morjem (969 m). Legenda pripoveduje, da se je l. 1215 neko jezensko nedeljo prikazala Marija v smreki nekemu kmetu, ki se je ravno nameraval podati k nedeljski službi božji v Sv. Valburgo. Tedaj je sedanja Visoka Bistrica še spadala v veliko in staro župnijo Sv. Valburge. L. 1240 je bila dograjena in posvečena na mestu prikazni kapela. Dvesto let pozneje je kapela pogorela, strela je udarila vanjo, in v 15. stoletju so pozidali ondi, kjer je prej stala mala kapela, sedanjo impozantno gotško cerkev. Visoko proti nebu se dviguje vitki gotski zvonik. Cerkev je bila posvečena 15. majnika leta 1491.

Sedaj so cerkev prenovili in na Veliko Gospojnico t. l. jo je stolni kanonik Val. Reinsperger iz Celovca na novo blagoslovil ob veliki udeležbi vernikov. Dolgo vrsto let je deloval v tej župniji župnik Karel Plaž. Spominjal se ga je gosp. stolni kanonik v svoji lepi pridigi, češ: vsa lepa in prenovljena je cerkev, a njega, ki je tako dolga leta pastiroval v tej fari, župnika Plaža, ni več med živimi. Gosp. stolni kanonik je bil poprej dekan Krčiške doline in je kot tak vsako leto prihajal na vizitacijo na Visoko Bistrico.

Prenovitev cerkve je izvršil mojster Campidel, ki je na dan blagoslovitve tudi prišel na Visoko Bistrico.

Cerkev, ki je zidana v gotškem slogu, ima baročne oltarje. Mogočen je 10 metrov visoki glavni oltar z velikim pozno-gotskim kipom Matere božje z zlato krono na glavi in z Jezuškom v naročju. Na obeh straneh Matere božje pa stojita enako velika kipa sv. Katarine in sv. Barbare. Na stranskem oltarju na epistelski strani je upodobljena smrt Marijina. Lesorez v reliefu je iz 16. stoletja. Silno mogočna je tudi prižnica.

Župnija Vis. Bistrica je nastala leta 1691. Do tedaj je spadala pod Sv. Valburgo, ki še danes obkroža Visoko Bistrico na severu in na zapadu. Na jugu meji V. Bistrica na župnijo Djekše, na vzhodu pa na Knežo.

Danes Vis. Bistrica trpi na razljude-nju. Število duš se je znižalo na eno tretjino. Župnija, ki je še pred sto leti štela do 600 duš, jih šteje danes komaj 200. Vzemimo n. pr. kmetijo Zobernik. Prazen stoji velik hlev, že teče skozi streho, ne bo dolgo in hlev bo razvalina. Prazna je hiša; lahko greš po lesenem hodniku okrog hiše, pogledaš skozi okna; v hiši nekaj lesenih miz, stolov, a nobenega človeka več. Kmalu bo propadla tudi hiša. Propadle so kmetije, odšli so samostojni kmetje, samo živina se pase še po nekdanjih kmetijah. Blizu Zobernika je bil velik kmet Pristav ni ga več. Potem Černic, dalje Ladinik; ni jih več. Kos ni več samostojen kmet, tudi Vovnik (Lobnik) ne več. Letos je odšel Maričnik v nižino; zopet ena pašniška kmetija več. Propadel je kmet Krnosnik tam zgoraj. Naštejemo še nekatere druge kmetije na Vis. Bistrici: Ležernik, Malojnik, Lužnik, Hribernik, Pečnik, Dravnik, Labačnik, Vodelnik (= Vodovnik), Grojnik, Laure, Prodram, Podenski itd.

Tudi iz Roža prihajajo božje-potniki na Vis. Bistrico. A ni dvoma, da je Marijina cerkev pri „Mariji Pomagaj“ — „Maria Hilf“ v Zg. Krčiški dolini mnogo bolj obiskovana nego Marija v Smreki na Vis. Bistrici. Ni dvoma, da je temu vzrok tudi odročna lega in težavnejši dohod na Vis Bistrico. A zaenkrat vodi iz Svinca na Vis. Bistrico precej hrapava pot. V poldrugi uri si gori. Doli pa prideš v eni uri. Če greš z Djekš na V. Bistrico, rabiš poldrugo uro.

Na Volčji trati pod Svinjo planino je kažipot, ki ti pravi:

„Komm her, mein lieber Christ,
ich werde dir zeigen, wo der
Weg nach Hochfeistritz ist!“

Žgana vina in likerje najboljšee
kvalitete nudi

HANS BRUNNER

CELOVEC — KLAGENFURT
Priesterhausgasse

**Lukas
Arnold**

obnavljalec cerkvenih umetnin,
slikar, pozlatitelj, kipar

Celovec - Klagenfurt

St. Martin, Kohldorferstrasse 39.
tel. 28—97

LASTEN PRENOSEN SPECI-
ALEN ODER — NAJBOLJŠA
PRIPOROČILA SO USPEŠNO
IZVRŠENA NAROČILA

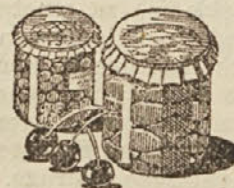
OBNOVA NAŠIH CERKEV

Notranjost cerkev po naših krajih kaže večkrat na značaj in globino vere po naših župnijah. Večinoma verniki že sami po svojih cerkvenih odborih skrbijo ali vsaj izražajo željo, naj bi bila notranjost njihove farne cerkve čim lepša. Ako pride nato v faro še delaven župnik, skrbi vse župnijsko občestvo, kako bi z olepšanjem notranjosti cerkve čim bolj pokazalo svojo povezanost z Bogom.

Pri tem pa mora v veliki, če ne skoraj največji in odločilni meri pomagati slikar in obnovitelj cerkvenih umetnosti. Z veseljem in zadoščenjem moramo ugotoviti, da je bilo v letih po vojni pri nas obnovljenih in preslikanih že večje število župnih in podružničnih cerkev.

Pri velikem številu teh je odločilno sodelovalo domače podjetje slikarja, kiparja teh obnovitelja cerkvenih umetnosti, Lukasa Arnolda iz Šmartna pri Celovcu.

Omenjeno podjetje je v zadnjem času obnovilo predvsem tele cerkve v naših krajih: Medgorje, Št. Peter na Vasi, Pokrče pri Celovcu, Bistrica ob Zilji in Brnica. Predvsem pa moramo omeniti župno cerkev v Velikovcu, kjer je vso notranjost cerkve in vse slikarije izredno posrečeno izvršil mojster Lukas Arnold. Od nikoder, kjer je pokazal svoje veliko znanje cerkvene umetnosti g. Lukas Arnold, ni bilo čuti kake nepovoljne kritike, vedno pa pohvalo in občudovanje ter moremo zato to domače podjetje vsem priporočati.

Dalca abata

**Vam zagotavlja
dr. Götter-jeva**

**„Pomoč za vkuhanje -
Einsiede-Hilfe“**

Dr. A. Götter, Baden bei Wien.

Kmet — trgovec

Danes kmet ne sme in ne more biti samo pridelovalec, biti mora tudi trgovec, znati mora svoje pridelke dobro prodati. To pa je seveda lahko reči, težje pa je to tudi pravilno narediti. — Kmet, ki ima svoje posestvo v okolici mesta, ki ima priložnost, da vsak dan ali pa vsaj vsak teden enkrat pelje svoje proizvode v mesto na trg in jih tam prodaja po čim ugodnejši ceni, ta kmet prideluje pod najugodnejšimi pogoji, ker prodaja svoje proizvode brez vsakega posredovalca naravnost potrošniku. To se pozna seveda predvsem v razmeroma dobrih cenah. Le malo številu kmetov pa je v tako ugodnem položaju.

Pa tudi oni kmetje, ki morejo prodajati zaradi ugodnega položaja svoje kmetije pridelke naravnost potrošniku, morejo vsak dan sproti ugotavljati, da jim taka prodaja povzroča vedno večje težkoče, da najdejo vedno težje odjemalce in da tako tudi ne dobije vedno zaželjene cene za svoje pridelke.

Kmet in zadruga

Zato si mora danes iskati vsak kmet nekakega posrednika za prodajo svojih proizvodov. Ta posrednik pa je ali trgovec ali pa je neka druga ustanova, pri kateri more tudi kmet sam sodočati in to je zadruga. Ako prodaja kmet svoje pridelke trgovcu in pri njem kupuje svoje potrebščine, ne more skoraj nič ali pa zelo malenkostno vplivati na cene. Večjo možnost in tudi večjo verjetnost, da bo dobil za svoje pridelke najboljše možno ceno, ima kmet, ako prodaja svoje pridelke in kupuje svoje potrebščine pri ustanovi, kjer pri vodi, vidi tudi sam sodočala.

Ugotoviti in tudi priznati moramo, da se pri nas velika večina kmetov še ne zaveda, kaj zadruga kmetu pomeni in kaj bi mu mogla in morala pomeniti. Saj večina tudi drugače preudarnih kmetov še ne more uvideti, da bi bila zadruga nekaj drugega kakor pa na-

količine mleka, nato pa potrošniku zagotovilo nepokvarjenega, torej naravnega, pristnega mleka. S plačilom mleka po vsebini maščobe v mleku pa so vplivale zadruga tudi na to, da je dobil kmet vzpodbudo kupovati in krmiti močna ali krepka krmila. — Na drugi strani pa so zadruga tudi dale kmetu zagotovilo pri nakupu semena, umetnih gnojil, krmil in sredstev za uničevanje škodljivcev, da bo dobil za svoj denar samo kakovostno dobro blago.

Enotnost pridelkov

Zadruga so torej vplivale na povečano proizvodnjo, in vplivale so na izboljšanje te proizvodnje. Ako pa je neko blago dobilo zaradi svoje kakovosti stalne odjemalce, je treba odjemalcem tudi zagotoviti, da bodo to blago v tej kakovosti mogli dobiti v vsaki količini. Tako je nastala takozvana standardizacija ali enotnost blaga oziroma raznih kmetijskih pridelkov. V zvezi s to enotnostjo pridelkov imamo razne tipe ali znamke ali marke masla, sadja, vina, marmelade, moke, klobas, krompirja in še mnogih drugih pridelkov. Zato stremijo danes pridelovalci zaradi lažje in boljše prodaje za večjo količino kakovostno dobrega, toda enotnega blaga. Pri tem jim morejo v veliki meri in izdatno pomagati zadruga, ki morejo najbolj vplivati na kmete, kakšno blago naj proizvajajo. Z nakupom oziroma s prevzemom večje količine pridelkov od svojih članov pa morejo zadruga v svojem skladišču napraviti ali ustvariti tak tip pridelkov, ki ga potrošniki najraje kupujejo in ga tudi najboljše plačajo.

Predelovanje pridelkov

Kmet ima priznano pravico, da sme svoje pridelke pripeljati ali pa prinesiti na trg in da sme svoje pridelke sam prodajati. Ako pa sme to napraviti posameznik, zakaj to ne bi bilo dovoljeno dvema ali večim kmetom skupaj? Zakaj nadalje ne bi smel kmet svojih pridelkov napraviti trajnejših, zakaj jih ne bi smel predelovati, da jih more nato prodajati po ugodnejši ceni takrat, ko je tega blaga manj na trgu? Vse te posele pa more najboljše izvršiti kmetijska zadruga. Tako zadruga predeluje sveže mleko v maslo in sir ter tudi v mlečni prah. Sveže sadje predelujejo zadruga v suho sadje, v marmelado in sadni mošt ali vino, krompir v krompirjeve kosmiče, škrob in špirit, sladkorno peso v sladkor, oljnata semena v olje,

žito v moko, pa tudi les, volno in živino predelujejo zadruga v trajnejše in večvredne proizvode. Kadar kmet ne more svojih pridelkov prodati takih, kakor jih je pridelal, vedno bo takrat tu zadruga, ki bo te pridelke prevzela in jih tako predalala, da bo mogel dobiti kmet čim boljše ceno.

Uravnavanje cen

Pravilno bi bilo, da bi potrošnik dobil svoje življenjske potrebščine naravnost od proizvajalca. To pa je seveda nemogoče in je zato nujno, da pri posredovanju nastanejo večji ali manjši stroški. Ti stroški pa naj bi bili čim manjši in je zato tudi nujno, da je med proizvajalcem in potrošnikom čim manj posredovalcev in ti posredovalci morajo delati s čim manjšim dobičkom. To vse pa je mogoče samo, ako prevzema kmetijske pridelke zadruga, ki jih nato naravnost prodaja potrošnikom.

Glavni namen zadruga je torej, da zagotovi svojim članom odjem njihovih pridelkov, ker s tem zagotovi obstoj njihovega gospodarstva, zagotovi obstoj kmečkih domačij. Zadruga pomeni torej z drugimi besedami povedano zagotovitev stalne in pravične cene za kmetijske pridelke.

Zadruga trguje za kmeta

Zadruga torej ne stremi za dosego čim večjega dobička, zahteva pa pravično ceno. To pa je tudi najmanj, kar vsak proizvajalec, vsak kmet sme zahtevati. Ako pa je mogoče to pravično ceno doseči samo s pomočjo veletrgovine, mora nujno tudi kmetijska zadruga in zveza kmetijskih združenj stremeti za tem, da poveže najprej vse kmete-proizvajalce v zadruga, vse zadruga pa v močno zvezo združenj, ki more doseči pravično ceno za kmetijske pridelke.

Tako postaja kmet nehoti tudi trgovec, vendar pa trgovec samo v dobrem in pravilnem smislu, ki je, da hoče doseči za svoje pridelke čim bolj pravične cene, da ne išče pri tem prekomernih dobičkov in da poišča za izključitvijo številnih posredovalcev omogočiti potrošniku nakup svojih proizvodov po čim nižji ceni. Tak trgovec v dobrem smislu, pa bo kmet samo takrat, ako in kadar bo spoznal važnost kmetijskih združenj in kadar bo vse svoje pridelke prodajal zadrugi in bo vse svoje potrebščine kupoval pri zadrugi, pri kateri bo sam odbornik in bo tako tudi sam odločal o nakupni in prodajni ceni, o izgubi in dobičku.

Sadovnjak v poznem poletju

Že smo skoraj neposredno pred sadno letino. Pri tem pa moramo žal ugotoviti, da se naše upanje na zelo dobro sadno letino ni izpolnilo. V spomladi je sadno drevje obilno cvetelo in je obetalo zelo dobro sadno letino. Prišla pa je suša meseca junija, deloma že tudi preje in sadni nastavki so začeli odpadati. Toplo vreme pa je ugodno vplivalo tudi na razvoj sadnih škodljivcev, ki so znatno pripomogli, da je bilo naše upanje na zelo dobro sadno letino vedno manjše.

Marsikako drevo, ki je lepo odcvetelo, ki raste v globoki zemlji in kjer tudi nismo mogli opaziti sadnih škodljivcev, pa tudi iz neznanih razlogov ni obdržalo številnih sadnih nastavkov. Ti nezmani razlogi pa so največkrat v tem, da sadnemu drevju nismo ob pravem času in v zadostni meri gnojili, da bi jim tako spet nadoknadili sile, moči in hranilne snovi, ki so potrebne za obilno sadno letino.

Gnoj in vlaga

Za dobro sadno letino v drugem, to je naslednjem letu, moramo začeti skrbeti že v juliju in avgustu prejšnjega leta. Za dobro sadno letino v letošnjem letu bi morali torej skrbeti že lansko poletje in za dobro sadno letino v jeseni leta 1951 moramo skrbeti že letos. — V mesecu juliju in avgustu nastaja namreč cvetno popje, torej sadni nastavki za prihodnje leto. Sadno drevje mora zato v tem času črpati iz starih zalog,

zato daljša poletna suša toliko bolj nevarna, pa ohranjamo čim več vlage v zemlji, ako zemlja pod sadnim drevjem ni poraščena s travo in plevelom. Pridelki trave na tej površini gotovo ne odtehtajo manjšega sadnega pridelka. Seveda pa zemlja pod drevjem ne sme biti steptana; iz take zemlje v poletni vročini vlaga ravno tako izpuhteva kakor pa, če bi jo črpale iz nje korenine trave in plevela. Zato skrbimo, da bo zemlja pod sadnim drevjem zrahljana, ker tako najbolj ohranimo vlago v tleh. Da je zadostna vlaga v tleh velikega pomena za dobro uspevanje sadnega drevja, morejo povedati iz lastnekušnje sadjarji po opazovanjih in po izkušnjah letošnjega vročega poletja.

Preredimo veje!

Ako nam čas dopušča in ako je sadje na koščicah sadnem drevju že porbrano, je zelo priporočljivo, da v poznem poletju preredimo veje teh sadnih dreves. Izkušnje zadnjih let so namreč pokazale, da se rane, ki nastanejo pri obrezovanju sadnih dreves, pri koščicah sadju zacelijo mnogo lažje in preje v poletju kakor pa pozimi. Na koščicah sadnem drevju se pojavi po obrezovanju v zimskih mesecih večkrat gumijast izcedek z vsemi zelo škodljivimi posledicami. To nevarnost moremo najlažje in najbolj zanesljivo preprečiti s tem, da obrezujemo koščicasto sadje v poletnih in ne v zimskih mesecih.

Vrtna jagode

Pozno poletje, to je mesec avgust in september, je najprimernejši čas za sajenje žlahtnih vrtnih jagod (Ananas-erdbeeren). Jagode rodijo drugo in tretje leto največ, nato pa začnejo slabeti in pridelki pojemajo. Zato moramo del jagodnega nasada vsako četrto ali vsaj vsako peto leto obnoviti. Za obnovo vzamemo sadike od živih onih grmičev, ki so dobro rodili. Ako te sadike presadimo skupaj z grudami zemlje, se te sadike hitro razrastejo in bodo že v prihodnjem letu rodile.

Drugače pa ne pustimo, da bi se živice pri jagodah preveč razrastle. Zato poleti trebimo tiste dolge, tja po tleh se plazeče živice, ki prepredejo vso gredo, ako jih ob pravem času ne porežemo in posameznim grmičem jemljejo moč. Pustimo pa pri najboljših grmičih samo toliko živice, kolikor mislimo, da jih bomo potrebovali za sadike za obnovo jagodne grede.

Škodljivci

O zatiranju listnih in krvavih uši, monilije in jabolčnega črvička smo govorili že v prejšnjem mesecu („Naš tednik“ št. 29). Vse to velja še tudi sedaj. Zlasti moramo biti previdni, da z odpadlim sadjem in s kuhinjskimi odpadki sadja ne raznašamo raznih sadnih škodljivcev. Tega sadja in sadnih ostankov tudi ne smemo kar brez nadaljnega vreči na kompost, ker bi mogel tako postati kompost gnezdišče brezštevilnih sadnih škodljivcev. Zato tako odpadlo sadje in sadne ostanke sežgimo ali pa vsaj zakopljimo.

Z dozorevanjem sadja pričnemo spet z napravom sadnega mošta. Zato pravočasno pripravimo vse potrebno orodje in posodje. Pri tem pa ne smemo nikdar pozabiti, da je prvi predpogoj za proizvodnjo dobrega sadnega mošta oziroma sadnega vina čim večja snažnost. Zato vse potrebno orodje, zlasti pa vse sode pred uporabo temeljito očistimo z vročo raztopino sode in jih nato dobro izplaknemo s čisto vodo. S tem smo že vnaprej preprečili veliko boleznih sadnega mošta in smo si tako zagotovili dobro sadno vino.

NOVO ZDRAVILO PROTI PREHLADU

Britanski znanstveniki so odkrili novo zdravilo za prehlad, ki lahko naglo ozdravi to bolezen. Zatrjujejo, da izgine prehlad po tem zdravljenju čez noč. Določeni krogi označujejo to odkritje za važnejše kot odkritje penicilina.

Dosedanji poskusi so dokazali, da se lahko s tem novim zdravilom uspešno pobija bacil prehlada; pri poskusih z nahodnimi psi je uspelo ozdraviti 80% hudih primerov. Hudi nahod povzroča neki nevtropičen bacil, podobni virusi iste vrste so pa povzročitelji influence, otroške paralize, ošpic, škrlatinke, koz in nekaterih bolezni na jetrih.

Tegavska hiša

TOMSCHE

Beljak—Villach, Hauptplatz 4
Svilene garniture vseh velikosti
samo šil 19.80

važna trgovina in se zato seveda tudi ne poteguje za njo. Potrebno se nam zato zdi, da na kratko spet opišemo pomen zadruga za naše kmetijstvo, ker smo prepričani, da bo le prekmalu prišel čas, ko bo moral iskati kmet svojo zaslombo in rešitev v zadrugi.

Zadruga povečava pridelke

Ko so ob koncu preteklega stoletja nastajale naše kreditne zadruga, so s svojimi posojili pomagale predvsem povečati kmetijsko proizvodnjo. Ceneni krediti so omogočili kmetu nabavo dobrega semena, nakup kmetijskih strojev in nakup dobrih plemenskih živali. Nujna posledica tega je bila, da je ustanovitvi posojilnic sledila ustanovitev združenih skladišč za umetna gnojila, semena, sredstva za uničevanje in zatiranje raznih škodljivcev, močna krmila itd. Nastale so torej nakupne, nabavne in prodajne zadruga, v zvezi z boljšo proizvodnjo živine pa živinorejske, mlekarske in pašniške zadruga.

Kakovost pridelkov

Kmalu pa ni bilo več zadosti, da je kmet pridelal čim več, na uspeh gospodarstva je vplivala tudi kakovost teh pridelkov. Čim bolj je namreč založen trg, tem važnejša postaja kakovost naših pridelkov; kakovost zagotavlja prodajo, kakovost pa zagotavlja tudi višje cene.

Pred nekaj desetletji v mestih še ni bilo mogoče dobiti nepokvarjenega mleka. Ni bil temu kriv kmet, ampak prekupčevalci z mlekom, ki so mleku po potrebi prilivali vodo, ga posnemali ali pa so mu dodajali tudi moko. Šele mlekarske zadruga so prinesle dvoje: Najpreje kmetu zagotovljen odjem vsake

RUTARJEV JUR

(Nadaljevanje)

Na križpotju sva se z Jekom poslo-
vila. Jaz sem zavil stran v Podlesce,
Jok pa je šel po glavni cesti naprej.
Ravno ogledujem krajevne table, ki mi
povedo, da sem sedaj doma. Berem pa
po nemško: Podlesitzen, kar zaslišim za
seboj klic: „Jur! Zlata duša, od kod pa
je tebe prineslo.“ Obrnem se in vidim
Kramarjevega Lenca, ki je bil izseljen
in se je mesec dni pred menoj vrnil v
domovino. Pristrčno sva si segla v roke.
Dopisovala sva si bila na Hesselberg in
pozneje v Nürnberg, kjer se je on učil
delati po primeri Kane Galilejske iz vo-
de vino, katero smo potem na fronti
kupovali kot „Maketenderware“ za pri-
boljšek.

Lenc jadikuje, da je bos in nujno po-
trebuje coklje. „Pogledal bom, kako mi
je gospodarila Mojca z mojo „zalogo“,
sem mu odgovoril. „Ker si ti prvi na-
ročnik, boš tudi prvi dobil.“ „Torej do-

matске razgovore. Pri tem pa je skriv-
nostno pomežiknila.

Spal sem zopet prvo noč v svoji stari
postelji in — če se ne motim — tudi na
istih rjuhah, katere sem pustil pred
dobrimi štirimi leti. Spal pa sem dobro
in ko sem se prebudil, je bilo že poldne
drugega dne.

Mojca je že čakala na avdienco, da
da obračun o svojem poslovanju. Ob-
čudovati sem moral diplomatski talent
stare ženice, smo mi moški, ki nase kaj
damo. daleč zada.

Najprej pravi: „Delal ne boš, ker
se to sedaj ne izplača. Škoda je vsake-
ga ploha, še bolj pa usnja, ki bi ga po-
rabil. Peljala me je v skrivno skladišče,
tam prevrgla nekaj pušlov hraške. Kup
usnja se je prikazal in podplatov, da je
bilo kar veselje gledati. Sapo mi je po-
bralo to skladišče. „Kako pride to
sem?“ sem dejal. „Ko se je vršil glav-
ni umik iz Jugoslavije.“ je pripomnila,
„je za vasjo običaj avto. Bilo je že na
večer in ravno sem nesla mleko od so-
sede. Okrog avtomobila pa je skakal
in preklinjal nek pruski oficir, kako
„drago“ je plačal to usnje v Jugoslaviji.
Prepeljati ga je hotel bombardiranim
rojdom v domovini in sedaj ta smola.
Da človek res ne more izvesti dobrih
našrtov. Ni si upal shraniti usnja v ka-
ki večji hiši in je prosil mene, da bi ga
vzela v varstvo, pozneje enkrat bo pri-
šel ponj. — Ni ga bilo. In dvomim, da
bi še kdaj prišel.“ je Mojca pripomnila.
„To je eno,“ je dejala.

V mali shrambi za hišico, kjer sem
shranjeval zelenjavo in krompir, kar
smo ga doma pridelali, je bilo tokrat
polno krompirja. Tudi tega si nisem
mogel razložiti. Mojca pa mi je vedela
tudi v tem vprašanju pojasnila. „V go-
šči so partizani,“ je dejala, „in ta naci
je imel pred njimi strah, še posebno,
ker so včasih kaj rabili iz njegove
shrambe. Neki večer mi pripelje kar
dva voza krompirja. Dovolj ga ima, je
rekel, in jaz ga gotovo rabim, rajši ga
da meni, kot pa drugim, ni rekel ravno
partizanom.“

Moja prva misel je bil „prašč.“ Pra-
šiča morava dobiti, da bo ta krompir

pojedel. Mojca pa je bila drugega mne-
nja. „Saj nimaš pravice rediti prašiča,“
je pripomnila. „saj nimava dovolj last-
ne zemlje. Jur, zdaj pa dobro poslušaj,“
je nadaljevala. „Ta krompir bova žga-
la v žganje, to je danes najboljša obrt.
In usnje bova zamenjala za druge stva-
ri, za denar danes itak ne dobiš nič. S
tem lahko napraviš iz bajte vilo in to
brez velikega truda.“ Začela mi je Mo-
jca razlagati sedanje gospodarske mož-
nosti in občudovati sem moral njene
načrte, ki so se tudi meni kar dopadli.
Po njenih navodilih sva začela, sijajno
se je vse obneslo.

Šel sem najprej k zidarskemu moj-
stru g. Opeki. Poznal sem njegove sla-
bosti in videl, da ima bolj plav kakor
rdeč nos. Obrazložil sem mu svoje na-
črte glede prezidave bajte. „Ni mate-
rialna, ni ljudi, ne gre,“ je rekel. Za po-
skušnjo sem porinil pred njega pol li-
tra.

„Z Norveškega sem sedaj prinesel
zate, le poskusi,“ sem mu povedal.

Zjasnil se mu je obraz: „Jur, take
kapljice pa še nisem pil.“ Zedinila sva
se, da mi poskrbi cement, opeko in ap-
no. Jaz pa sem mu dal besedo, da mu
prinesem pet litrov norveške kapljice.
Še nobena pogodba ni bila s takim nav-
dušenjem podpisana.

Napotil sem se k mizarju, imel je šte-
vilno družino in me je hladno sprejel.
Tožil je, da ne on in ne družina nimajo
obutve. Obljubil sem mu da mu poskr-
bim usnje in podplate in če rabi coklje,
mu jih napravim. Takoj je bil voljan.
Tako sem obiskal vse obrtnike in prav
kmalu sem prinesel Mojci veselo vest,
da je ona le prav pogruntala. Kar si
je kdo želel, to sem mu ponudil, reči pa
moram, da se je večina le odločila za
kapljico, kljub prepotrebni obuvali.
Kar ne bi verjel, to se je zgodilo. Av-
tovozač je imel naenkrat bencin, da je
vozil, cement je bil v zalogi, da ga je bi-
lo treba kar nabasati in to vse za ceno
nemških mark.

Začeli so z delom. Jaz pa sem jim od
časa do časa prinesel četrtno in delo
je šlo od rok, da sem se kar čudil. Tako
sem si tisto jesen postavil zidano hiši-
co, spodaj dve sobi in kuhinjo ter
shrambo, zgoraj dve sobi, pod stanova-
njem seve lepo klet, ko sem vendar ce-
ment kupil za tri marke žakelj. Z Mo-
jco pa sva okoli vseh svetih potegnili
v novo lično hišico, po ideji in zaslugi
stare ženice, ki imajo dostikrat več sve-
tovnega pregleda kot državni prvaki.

„BERKELIJ“ NOVA KEMIČNA PRVINA

Nova kemična prvina, ki jo proizva-
jajo kemičnim potom v velikem ciklo-
tronu (=priprava za razbijanje ato-
mov) univerze v Kaliforniji in jo nazi-
vajo trenutno z imenom „berkelij“, je
77. kemična prvina, ki jo je človek iz-

našel ter je najtežja snov, ki so jo do-
slej odkrili na zemlji.

Ta proizvod so dobili, ko so „bom-
bardirali“ delce „kurija“ (prvino 96) z
delci alfa (jedri helijevega atoma), ki
so se pomikali skoraj s svetlobno brzi-
no, to je 300.000 km na sekundo.

Dr. Seeborg in njegova pomočnika,
dr. Thompson in dr. Chiorso, ki sta de-
lala poskuse, slovijo po celem svetu za-
radi iznajdb drugih novih prvin kot so:
neptunij, plutonij, horicij in kurij. No-
bene teh prvin pa ni mogoče dobiti v
naravnem stanju. Plutonij pa je — ka-
kor znano — ena glavnih prvin za
atomske proizvodnje.

Na Ziljski Bistrici

Po polju grem, lahak je mrak,
le pes še tu in tam zalaja.
Dobrač ves siv v ozadju vstaja,
še vedno čil je in krepak.

Nasproti Ojsternik, ozira
k Mariji se v višarsko stran,
pod njim zvonik bel in droban,
kot molek prošnje k Njej nabira.

In polja žit vseh vrst imajo;
diše kot nagelj naš z naizb,
saj Bog vesel je v kotu izb,
ko vsi po naše z njim žebrajo.

Večer je, v Bistrici zvoni,
Dobrač bedi v objemu Čajne,
kdo zdaj bo mislil že na spanje,
ko dečva s fantom žobari.

Za dobro voljo

Ideja

Pod predsedstvom avstrijskega ce-
sarja Franca I. se je vršila seja mini-
strskega sveta. Vsi zemljevidi Evrope
so ležali na mizi. Ministri so napeto sle-
dili Metternichovim predlogom. Hotel je
nove zemlje in zahteval nazaj nekaj
provinc, katere je Napoleon razdelil no-
vim kraljem. Cesar je imel lastni zem-
ljevid in se je zdela, da je zatopljen v
zanimivo Metternichovo izvajanje. Tre-
nutno je zaprl knjigo, tako da je zaro-
potalo, in vzkliknil: „Imam jo!“

Vsi so se obrnili proti cesarju in mi-
slili, da ima sijajno misel. Metternich
se je drznih vprašati in zaprosil, da Nj.
Velikanstvo razloži svojo idejo.

„Poglejte; žival je mrtva!“ je dejal
in jim pokazal pajka, ki ga je ubil, ko
je zaprl knjigo.

OGLASI

prinasajo
dobiček

VABILO!

na 1. prosvetni večer, ki bo v soboto dne 2. septembra 1950, točno ob
8. uri zvečer v prostorih Mohorjevega doma (Viktringer Ring 26) v Ce-
lovcu.

Večer bo združen s proslavo 150 letnice rojstva škofa Antona Mar-
tina Slomška.

Razvedrili se boste ob petju „Koroških Slavčkov“.

K udeležbi pristrčno vabi vse koroške rojake, zlasti v Celovcu biva-
joče Slovence, kulturni odsek Narodnega sveta.

Karel Mauser:

Mrtvi rad

IZVIREN ROMAN IZ ZILJSKE DOLINE

39.

Dovolj je še gruntarskih, ki bi se ne
branile priti na Podlipnikovo zemljo.

Od Šmohorja do Podkloštra jih Pod-
lipnik vsako noč, preden zaspi, našteje
vsaj deset.

*

Ponujala se je zima z mrzlim vet-
rom, z dolgočasno meglo, s hudo slano
in z zmrzlinjo.

Dnevi so postajali za Podlipnika mu-
ka. Na vas skoraj ni imel kam iti, doma
ni mogel prestajati. Misel iz noči je pri-
čela živeti v njem tudi že podnevi.

Greta se ni spremenila, le Foltej je
bil videti resnejši in nekam vase zaprt.

Na svetega Štefana dan je bila Greta
obvešana. Podlipnik jo je presenetil v
veži, ko je nenadoma stopil iz kamre.
Splasila se je, toda veka, ki jo je davil,
ni mogla ustaviti.

„Sta ste sprla?“ je hrknil v zadregi.
Odkimala je. Rada bi zbežala, se skri-
la, odšla nekam, da bi jo nihče ne videl,
toda Podlipnikove oči so visele na njej

s toliko silo, da se ni mogla niti pre-
makniti.

„Kaj je potlej?“ se Podlipnik ni pre-
maknil.

„Saj sami veste,“ je skoraj kriknila.
„Ne moreš pomagati,“ je rekel votlo
Podlipnik.

„Že leto je od tega,“ je zavekala na
glas.

„Teško je“ je lovil, Podlipnik svoje
nočne misli. „Včasih se pokaže upanje,
ko ga človek najmanj čaka.“

„Žinjate?“ je hlipnila.
„Zbivaže pojdi na Višarje. V škodo
ti ne bo.“

Podlipnikov glas je bil mrzel, čeprav
bi rad videl, da bi bil mehak.

Greta je obvešana planila v izbo.
Podlipnik pa je s trdim korakom odšel
na dvor.

Folteja ni bilo doma.

Zima s svojimi belimi nočmi je na-
pravila prvo razpoko med Foltejem in
Greto. Spomin, ki se je zbudil v Greti,
v Folteju ni več našel tal. Zdel se mu je
tuj. Gretino trpljenje je bilo že preveč
daleč, da bi vzbudilo v Folteju grozo in
strah za Gretino življenje. To je bilo
pred letom. Zdaj je vstala v Folteju sa-
mo zagrenjenost, zdravnikova resnost
in njegove trde besede.

Padla je prva beseda, ki je načela
razkol.

„Če ne bo otrok, smo Podlipniki
mrtvi.“

Foltej Grete ni mislil žaliti, toda mol-
čati ni mogel več. Vedel je, da je oče-
tova misel ista, da je še bolj brezobzir-
na, še bolj trda. Očetov napor, da bi
znova zagrabil za vajeti, je napravil
tudi njega čudno trdega. Kaj hočejo
oče, je uganil po govoricah, ki so se
prenašale po vasi. Oče računajo, da ne
bo otrok, da bo morda Greta umrla
pred njim in da Podlipnikova kri živi v
Kočarjih. In te krvi se boje. Boje se, da
bi utegnili priti na Podlipnikovo zem-
ljo in zadihati, kakor Podlipniki še niso.

Foltejeva beseda je padla in Greta je
vekala. Foltej njenega veka ni prenesel.
Utonil je iz hiše.

Tako se je Novo leto pri Podlipniku
začelo z dvojnimi razkolom. S prepodom,
ki se je odprl med Foltejem in Greto in
z borbo, ki je gorela med Foltejem in
Podlipnikom.

Foltej si je želel samo dela. Dela, da
bi lahko garal, da bi se lahko upiral
očetu, da bi lahko vsaj čez dan pozabil
na težo, ki je vstajala ponoči.

Molk v hiši mu je jemal pamet. Gre-
ta se je štirinajst dni kar vlačila po
hiši in skoraj ni spregovorila besede.
Podlipnik je s trdimi, sivimi očmi pre-
sojal oba in molčal.

Ni bilo moč držati.

Velika noč je bila mrtva, boj z oče-

tom se je prenesel že v izbo. Podlipnik
se ni hotel vdati, toda Foltej je odbijal
očetove udarce z nasmehom.

Koj po Veliki noči je Greta odšla na
Višarje. Z materjo. Ko se je vrnila, se
je zdela Folteju kakor spremenjena.

Ko sta zvečer legla, je Foltej v temi
mehko rekel:

„Greta, ne žinjaj, da te imam manj
rad kakor včasih. Sama največ trpiš.
Oče so, ki me pritiskajo. Vem, da me
hočejo obrzdati kakor včasih. Bolj so
Podlipnik kakor jaz.“

Gretin glas je bil miren:

„Kakor bo božja volja, Foltej. Veliko
sem premolila. Vem, da si Podlipnik in
da se bojiš, da bi ne umrlo, kar je Pod-
lipnikovega.“

In potlej je še tiše rekla:

„Saj je Mojčin otrok tudi tvoj, saj je
tudi Podlipnikov.“

Nato se je obrnila v zid.

Ni vekala, toda Foltej je vedel, da se
je vrnila skoraj brez telesa.

Zadržnilo ga je v grlu in ni našel be-
sede, da bi jo povedal. Z roko je šel
prek oči, potlej pa z mokro dlanjo po-
iskal Gretina lica.

Zjutraj je Foltej zanesel zibel nazaj
na podstrešje. Greta sama ga je prosila.

Oče so ravno namerjali oditi iz veže
na dvor.

„Kam jo neseš?“

(Dalje prihodnjič)

Slovenske oddaje v radiu

CETRTEK, 24. avgusta:
14.30—15.00 Poročila; predavanje za gospodinjice; glasba.

PETEK, 25. avgusta:
14.30—15.00 Poročila; pregled svetovnega tiska.

SOBOTA, 26. avgusta:
9.00—9.30 „Po širnem svetu“

NEDELJA, 27. avgusta:
7.15—7.45 Duhovna obnova; jutranja glasba.

PONEDELJEK, 28. avgusta:
14.30—15.00 Poročila; sodobna vprašanja.

TOREK, 29. avgusta:
14.30—15.00 Poročila; zdravniško predavanje; glasba.

18.30—19.00 Slovenska pesem.

SREDA, 30. avgusta:
14.30—15.00 Poročila; predavanje za gospodarje; zanimivosti.

Radio Schmidt

„Velika hiša malega človeka“
Radioaparati za vsakogar. Tovarniško novi 4 cevni Super od 526 S naprej. — Popolnoma prenovljeni aparati od 200 S dalje.

Najbolj moderna popravilnica.
Zarnice za dom in preprodajo.

CELOVEC - KLAGENFURT
Bahnhofstr. 22 — Tel. 29—48

Vljudno obveščam cenjeno občinstvo in vse prijatelje športa, da sem odprl sprejemnico za športni toto štev.

K 106

v športni trgovini
Glockner.

**OTTO
MURK**

Celovec, Klagenfurt, Alter Platz 25,
tel. 32—51. Prosim za obilni obisk

Karl Ameisbichler

NAJVEČJA IZBIRA
MOŠKIH SRAJC
z orig. italijanskim krojem
ovratnika

Grünen

Celovec - Klagenfurt
Burggasse

ELEKTRO-

**INSTALACIJSKI
MATERIAL**

NADALJE

**MOTORJE
DINAMO-stroje**

IN

RADIO-aparate

NUDI:

**SELINSCHER
PRI SIUTZ-U**

CELOVEC - KLAGENFURT
RENNGASSE 5

**SLABI UČENCI SO VOJNI
HUJSKAČI**

Kakor je nedavno poročal list madžarske komunistične kmečke stranke napišejo imena učencev, ki imajo dobre rede, v šoli v ulici Timar v Budimpešti na tablo tistih, „ki podpirajo borbo za mir“. Imena tistih pa, ki imajo slabe rede, napišejo na drugo stran table, to je na stran „vojnih hujskačev“.

ZA KOGA BI BILO LJUDSTVO?

Gospod Pieck, predsednik vzhodnonemške republike in gospod Grotewohl, ministrski predsednik, sta se peljala z letalom nad vzhodnim področjem Nemčije. Tako pripovedujejo v Berlinu.

„Če bi imel tono čokolade — je dejal Pieck Grotewohlu in bi jo vrgel iz letala, vse žene in vsi otroci na vzhodnem področju Nemčije bi bili zame.“

„Če bi imel tono cigaret in bi jo vrgel iz letala, bi bili vsi možje na vzhodnem področju zame,“ je odgovoril Grotewohl.

Nato se je obrnil k njima pilot in pripomnil: „Če bi pa vrgel vaju oba iz letala, bi bilo pa vse ljudstvo zame.“

MALI OGLAS

MIZARSKEGA POMOČNIKA, poštene in krščanskega, vajenega stavbenih in pohištvenih del, nujno išče mojster (Slovenec) v bližini Borovelj. Plača po dogovoru, za stanovanje in hrano preskrbljeno. — Ponudbe poslati čimprej upravi „Našega tednika“ pod značko „Zanesljiv“.

IŠČEM dobro slovensko dekle od 18 do 22 let, ki bi bila pripravljena priti za menoj v Avstralijo in se poročiti z menoj. V poštev pridejo samo resne ponudbe; slika zaželena. — Naslov se dobi pri upravi lista.

FILME

DOBITE PRI FOTO-FILMU

HUBERT WANDERER

DOMGASSE 4

CELOVEC - KLAGENFURT

Razpošiljanje po pošti

TOVARNA HARMONIK**FRANZ LUBAS IN SIN****CELOVEC - KLAGENFURT St.-Veiter Straße 56-58**

Izdeluje nove harmonike in izvršuje vsa popravila

I z v o z v v s e d r ž a v e

KUPUJEM

KOŽE IN KOŽUHOVINO

po najvišjih dnevnih cenah

Hans Bon

TRGOVINA Z USNJEM

Celovec-Klagenfurt, Osterwitzg. 4
Prevzamem kože tudi v strojenje.

Modna trgovina

SAMONIG

nudi:

Ia ženske svilene dokolenke
v vseh barvah S 14.90

BELJAK-VILLACH
Weißbriachgasse 12

DIE CILLIA**BARVE IN LAKE**

DOBITE sedaj tudi v Kanaltaler- nasebini v TRGOVINI

WOLFGANG MOROCUTTI**CELOVEC - KLAGENFURT, Siebenhügelstraße 73**

Popravila foto-aparatur

Filmi - Razvijanje
Foto-polrebščine

Wiedermann**BELJAK-VILLACH, Kirchenpl. 5****KARL
KURNIG**

CELOVEC-KLAGENFURT
Burggasse 5

TRGOVINA ZA DOBRE MOŠKE
MODNE PREDMETE

Najceneje

KUPITE

bombažne rjuhe, lanene rjuhe,
modre in bele kuhinjske brisače,
blago za bluze in za srajce, gotove
srajce, brisače za posodo, molino,
preproge iz krp

v tkalnici

ERICH FRITZ**PLIBERK - BLEIBURG**

Imel bom tudi stojnico na pliberškem sejmu (Wiesenmarkt)

KINO**Celovec - Klagenfurt****STADTTHEATER**

Predstave ob 16., 18. in 20. uri.

Do 24. VIII. „Bravo George“

Od 25.—31. VIII. „Der Bagnosträfling“

PRECHTL

Do 27. VIII. „Das indische Grabmal“ (2 Teil)

CARINTHIA-LICHTSPIELE

Do 24. VIII. „Opium“

Od 25.—31. VIII. „Was jedes Mädel möchte“

PETERHOF

Do 24. VIII. „Die Klausur von Parma (2. Teil)“

Od 25.—31. VIII. „Abenteuer im wilden Westen“

Beljak - Villach**BAHNHOFLICHTSPIELE**

Predstave ob 12., 14., 16., 18.15 in 20.30;
ob nedeljah in praznikih tudi ob 10. uri.

Do 24. VIII. „Brief einer Unbekannten“

Od 25.—28. VIII. „Der letzte Schuß“

Od 29.—31. VIII. „Der Aufstand der Komanchen“

STADT-KINO

Do 24. VIII. „Tödliches Gold“

Od 25.—28. VIII. „Die Zeit steht still“

Od 29.—31. VIII. „Bomba, das Kind des Urwaldes“

Elite Filmbühne

Do 25. VIII. Zaradi obnove prostorov
zaprto.

Od 26.—29. VIII. „Tulsa“

Od 30.—31. VIII. Zaradi obnove prostorov
zaprto.**Apollo Lichtspiele**

Predstave ob 10., 12., 14., 16., 18. in 20. uri.

Do 24. VIII. „Sprung ins Leben“ (Jugend am Abgrund)

Od 25.—28. VIII. „Mädel für frohe Stunden“

Od 29.—31. VIII. „Frau Sylvain“

O bogati izbiri

**Blago za prave
narodne dirndle**

TSCHERNUTTER

CELOVEC-KLAGENFURT
Karfreitstraße 1

**Pogonska sredstva
sredstva za mazanje**

RUMWOLF

UVOZ MINERALNIH OLJ

Celovec - Klagenfurt

Stauderhaus

Telefon 24—98 in 18—48